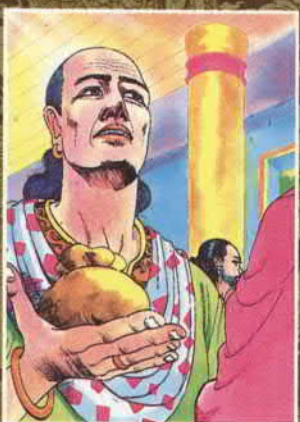
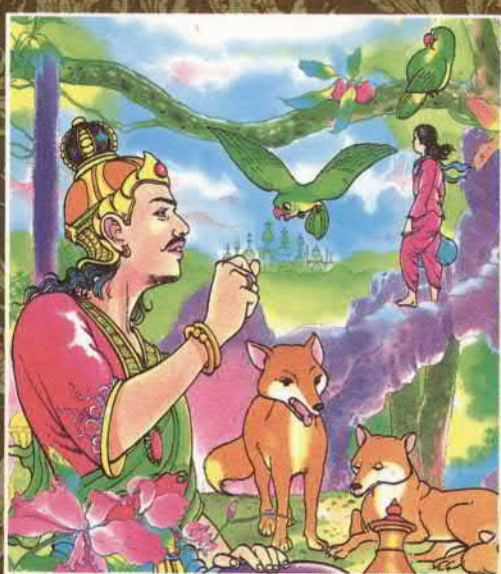
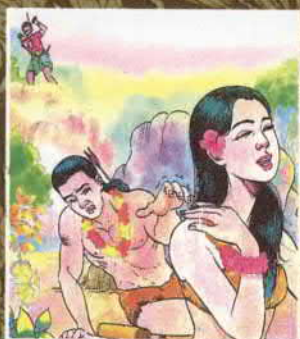
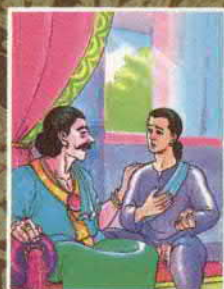

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ชุดความรู้เรื่องพระไตรปิฎก

นิทานชาดก เล่ม ๒

กระทรวงศึกษาธิการ

ตัวอย่าง

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
ชุดความรู้เรื่องพระไตรปิฎก

เรื่อง

นิทานชาดก เล่ม ๒

ระดับประถมศึกษา

จำรัส ดวงธิดาร เรื่อง
บ้านเด็ก ภาพประกอบ

กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่สอง ๕,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๔๕

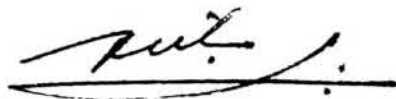
ISBN 974-01-2828-9

คำนำ

ผู้ที่จะเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี จะต้องมีการฝึกปฏิบัติธรรมมาตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก การที่จะฝึกปฏิบัติธรรมให้ได้ถูกต้องและเหมาะสม นักเรียนควรมีความรู้ เพื่อนำมาประพฤติปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ กรมวิชาการจึงพิจารณาเห็นว่า เนื้อหาในพระไตรปิฎกบางหมวดให้แนวทางในการประพฤติปฏิบัติธรรมและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ควรจะนำมาพิจารณาและคัดเลือกให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าความรู้ จะได้ประพฤติปฏิบัติให้เป็นพลเมืองดีของชาติ กรมวิชาการจึงได้จัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์พระพุทธศาสนา และจริยธรรม ชุดความรู้เรื่องพระไตรปิฎก ขึ้น หนังสือชุดนี้มีด้วยกันหลายเล่ม แต่นิทานชาดกจัดทำเป็น ๓ เล่ม คือ เล่ม ๑, ๒ และ ๓

สำหรับนิทานชาดก เล่ม ๒ นี้ เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับระดับประถมศึกษา ประกอบด้วยนิทานชาดกที่คัดเลือกมาจากพระไตรปิฎก และนำมาเรียบเรียงใหม่ให้เหมาะสมสำหรับเด็กอ่าน จำนวน ๗ เรื่อง คือ สองลูกนกแขกเต้า ชาวเขาเผ่ากีนนร หมู่บ้านคนอายุยืน ผู้ปรารถนาดีด้วยความโง่ โลกนักมักเสียผล ให้ร้ายป้ายโคลนป้ายสี นากับสุนัขจิ้งจอก ในการนำเสนอเนื้อหา ผู้เขียนกล่าวถึงที่มาของนิทานชาดกที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่บุคคลต่าง ๆ ในครั้งพุทธกาลก่อน เพื่อนำเข้าสู่ชาดกที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง จากนั้นก็สรุปแบบของการเล่านิทานชาดกไว้ เมื่อนักเรียนอ่านจะได้ทั้งความเพลิดเพลิน และได้คติธรรม เพื่อนำมาประพฤติปฏิบัติ

กรมวิชาการคาดว่าหนังสือชุดความรู้เรื่องพระไตรปิฎก นิทานชาดก เล่ม ๒ นี้ นักเรียนจะได้ประโยชน์จากการอ่านอย่างคุ้มค่า และกรมวิชาการขอขอบคุณผู้มีส่วนช่วยจัดทำไว้ ณ ที่นี้ด้วย

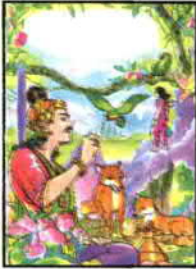
(นายจำเริญ เสกธีระ)

อธิบดีกรมวิชาการ

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๔

สารบัญ

หน้า

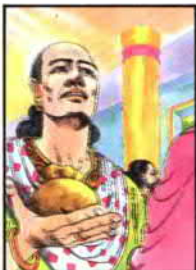
สองลูกนกแขกเต้า

๑

ชาวเขาเผ่ากินนร

๑๒

หมู่บ้านคนอายุยืน

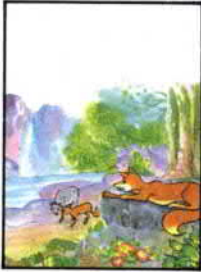
๒๔

ผู้ปรารถนาดีด้วยความใจ

๓๖

หน้า

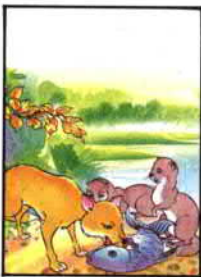
โลกนักมักเสียผล

๔๕

ให้ร้ายป้ายโคลนป้ายสี

๕๓

นากับสุนัขจิ้งจอก

๖๕

เรื่องสองลูกนกแขกเต้า
มีอยู่ใน สัตติคมพชาดก หมวด
วิสตินิบาต แห่งพระสุตตันต-
ปิฎก

เหตุเกิดของชาดกเรื่องนี้
มีดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้า
ประทับอยู่ในป่าสงวนสัตว์ ที่
เรียกว่า มฤคทายวัน ใกล้ถ้ำ
มัททกุจฉิ ในแคว้นมคธ ซึ่งมี
กรุงราชคฤห์เป็นเมืองหลวง
ทรงทราบเรื่อง พระเทวทัต ที่
พระสงฆ์นำมาสนทนากัน ความ
สรุปมีว่าพระเทวทัตประพฤติชั่ว
เพราะใจชั่ว และอยู่ในแคววง
ล้อมคนชั่ว

พระพุทธเจ้าได้เสด็จมายัง
ที่ประชุมสงฆ์แล้วตรัสว่า เรื่อง
อย่างนี้เคยมีมาแล้วในอดีต
พระสงฆ์ทั้งปวงใครทราบเรื่อง
ราวนั้น ได้กราบทูลอาราธนาให้
ทรงแสดง พระพุทธเจ้าจึงตรัส
สัตติคมพชาดก

เรื่องมีดังต่อไปนี้

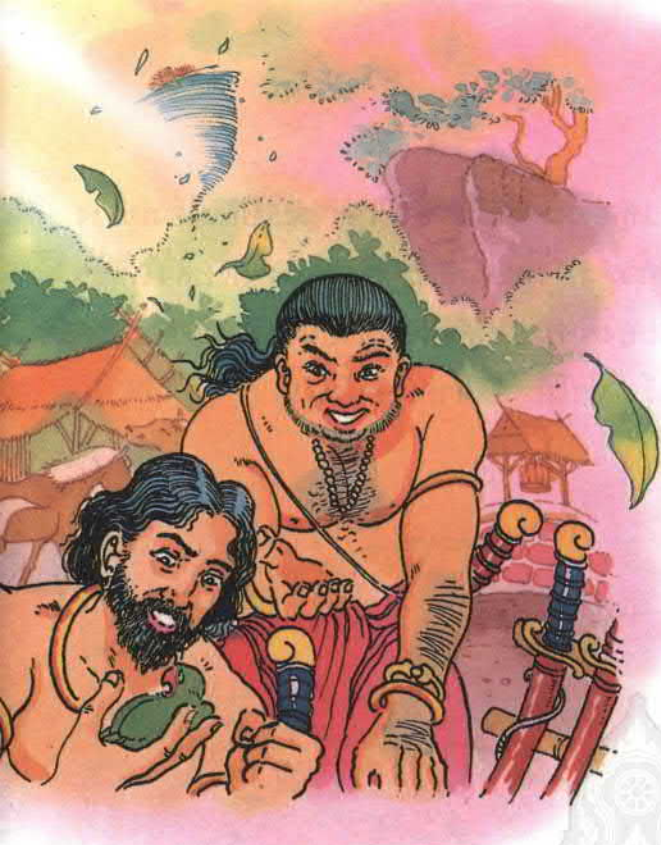
สองลูกนกแขกเต้า

ที่ต้นจ้าวป่าไถ้ภูเขาแห่งหนึ่ง มีรังนกแขกเต้า ในรังนั้นมีลูกนกแขกเต้า ๒ ตัว และทางด้านทิศเหนือของภูเขาเป็นสำนักใจ มีพวกโจรตั้งกองกำลัง ซ่องสุมกันอยู่มาก ส่วนทางทิศใต้ของภูเขาลูกเดียวกันนี้ เป็นสำนักอาศรมบำเพ็ญ ธรรมของพระฤาษี

วันหนึ่ง เกิดลมพายุที่ภาษาชาดกเรียกว่า วาตมณฑลิกา แปลตามตัวว่า พายุหมุน ลมพายุดังกล่าวพัดพารังลูกนกแขกเต้าปลิวว่อนหมุนเป็นวงกลมไปในอากาศ ลูกนกแขกเต้าตัวหนึ่งตกลงในหมู่บ้านโจร ส่วนอีกตัวหนึ่งพลัดจากตัวแรกตกลงไปที่หาดทรายท่งน้ำซึ่งอยู่ใกล้อาศรมพระฤๅษี

ตัวที่พลัดตกลงไปในหมู่บ้านโจรนั้น พวกโจรนำไปเลี้ยงไว้ ส่วนตัวที่ตกใกล้อาศรมพระฤๅษี พระฤๅษีก็นำไปเลี้ยงไว้เช่นกัน

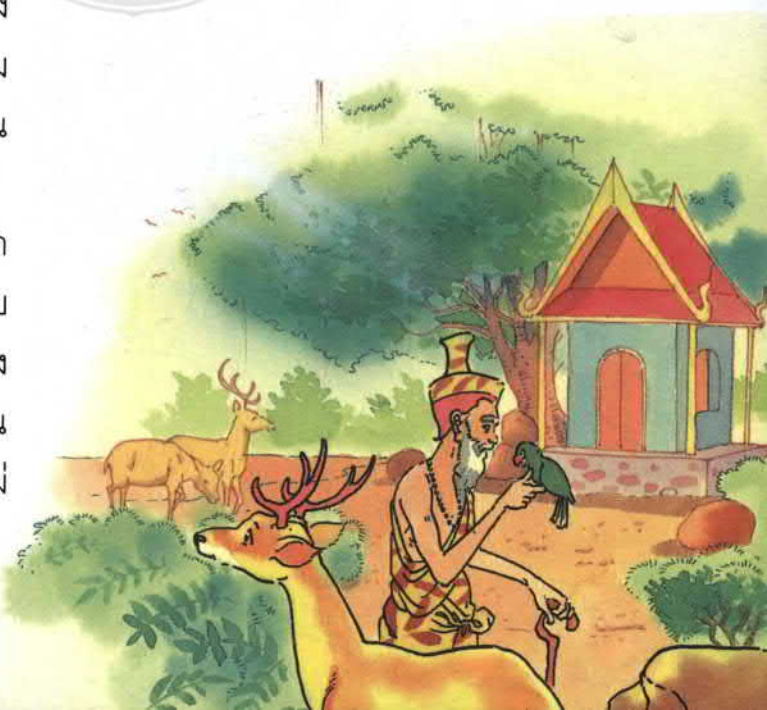
พวกโจรเลี้ยงลูกนกแขก
เต้าจนเติบโต สอนให้มันพูดภาษามนุษย์ได้ ฝ่ายพระฤาษีที่พบ
ลูกนกแขกเต้าก็พามันไปเลี้ยงจน
เติบโตและสอนให้มันพูดภาษามนุษย์ได้เช่นเดียวกัน

ลูกนกแขกเต้าที่ถูกพายุ
พัดไปตกในหมู่บ้านโจรนั้น พวก
โจรตั้งชื่อให้มันว่า สัตติคุมพะ
เพราะมันตกลงไปในกองอาวุธ

ส่วนตัวที่ตกลงไปใน
สำนักพระฤาษีนั้น มันตกลงที่
กองดอกไม้ที่ชายหาด พวกฤาษี
จึงให้ชื่อมันว่า นุปกะ

เมื่อลูกนกแขกเต้าเติบโต
ตัวที่อยู่ในหมู่บ้านโจร โจรก็สั่ง
สอนมันด้วยธรรมของโจร ธรรม
ของโจรเรียกว่า โจรธรรม เช่น
ให้ฆ่า ให้ลักขโมย เป็นต้น

ส่วนตัวที่ตกลงในสำนัก
พระฤาษี พระฤาษีก็สั่งสอนด้วย
ธรรมของพระฤาษี ธรรมของ
พระฤาษีเรียกว่า อสิธรรม เช่น
ให้เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 เป็นต้น

วันหนึ่ง กษัตริย์แห่งแคว้นอุตตระ ซึ่งมีเมืองปัญจาละเป็นเมืองหลวง
เสด็จออกล่าสัตว์ พร้อมด้วยราชบริพาร ทรงพบเนื้อทรายตัวหนึ่ง ก็รับสั่งให้เข้า
ล้อมไว้ เนื้อทรายหลบหนีมาทางพระองค์ พระองค์พร้อมด้วยนายสารถีคนขับรถ
พระที่นั่งจึงติดตามเนื้อทรายไปโดยเร็ว ทำให้พลัดจากราชบริพาร

พระองค์ตามเนื้อทรายไม่ทัน ทรงเหน็ดเหนื่อยจึงเสด็จกลับ ขณะที่รถ
พระที่นั่งมาถึงลำธารแห่งหนึ่ง ได้รับสั่งให้นายสารธิหุตรรถ เสด็จลงสร้งน้ำเสวย
น้ำแก้ความกระหาย แล้วทรงพักผ่อนที่ได้ร่มไม้ต้นหนึ่ง นายสารธิทำหน้าที่ถวาย
นวด

พวกโจรออกไปปล้นสะดม มีคนเฝ้าหมู่บ้านโจรเพียงคนทำอาหาร
เมียนายโจร และลูกนกแขกเต้าเท่านั้น นกแขกเต้าในสำนักโจรบินออกหากิน
ในป่า เห็นกษัตริย์ปัญจาละทรงพระบรมมอยู่ โดยมีสารธีกำลังนวดพระบาท
จึงกลับเข้าบ้าน บอกความเรื่องนั้นแก่คนทำครัว

นกแขกเต้า “เราไปพบชายคนหนึ่งเครื่องทรง กำลังหลับอยู่ มีลูกน้อง
นั่งนวดขาอยู่คนเดียว มาเถิด ไปปล้นฆ่าชิงทรัพย์กันเถอะ ฆ่าให้ตายแล้วใช้ไปไม่
ปิดไว้”

คนทำครัวออกไปดูก็กลับมาบอกนกแขกเต้าว่า “เฮ้ย! นั่นคือกษัตริย์
ธรรมดากษัตริย์ทรงมีพระบรมเดชานุภาพมาก อย่าหาเรื่องให้เดือดร้อน”

นกแขกเต้า “เวลาเจ้ากินเหล้าเหลื่อเดนของนายโจรนั้น เจ้าคุยเก่ง
ไม่กลัวใครในโลก เจ้าจะมัวกลัวอยู่ทำไมเล่า”

เสียงของนกแขกเต้าพูดกับคนครัวของพวกโจรดังจนได้ยินถึงพระเจ้า
ปัญจาละ พระองค์ทรงตื่นตกพระทัย จึงชวนนายสารถีขึ้นรถพระที่นั่งรีบเสด็จหนี
ออกจากที่นั่น นกแขกเต้าตัวนั้นก็บินตามพรางส่งเสียงร้องว่า “นายโจรของ
เราไปไหนกันหมด ทำไมจึงปล่อยให้เหยื่อสำคัญหลุดมือไปได้ ไม่น่าเลย ไม่น่าเลย”

พระเจ้าปัญจาละเสด็จหนีไปจนถึงเชิงเขาอีกด้านหนึ่งซึ่งเป็นสำนักของพระฤๅษี แต่ไม่มีพระฤๅษีอยู่ในอาศรม เพราะพระฤๅษีเข้าป่าหาเผือกมันเป็นอาหาร เหลือแต่นกแขกเต้าที่พระฤๅษีเลี้ยงไว้เฝ้าอาศรมอยู่

นกแขกเต้าตัวนั้นได้พูดภาษามนุษย์ต้อนรับพระเจ้าปัญจาละ ซึ่งท่านผู้เรียบเรียงเรื่องชาดกได้ร้อยกรองเป็นคำฉันท์บาลี มีว่า “สวาดตันเต มหาราชะ อโถ เต อทราคตัง” เป็นต้น

แปลถอดความเป็นกลอนสุภาพได้ว่า

ขอเดชะพระมหाराชเจ้า

พระผ่านเฝ้าเสด็จมา ณ ที่นี้

นับเป็นการเสด็จมาด้วยดี

เป็นศกดิ์ศรีประเสริฐเลิศล้ำเอย

พระเจ้าปัญจาละได้ทรงฟังดังนั้นก็ตรัสลอย ๆ ขึ้น ซึ่งท่านผู้เรียบเรียงเรื่องชาดกได้ร้อยกรองเป็นคำฉันท์บาลี

คำฉันท์นั้นมีว่า

ภทฺทโก วตายํ ปกุชี

ทฺวิโซ ปรธฺมมิโก

อเถโส อิตโร ปกุชี

สุโว ลุฑฺทานิ ภาสติ

แปลถอดความเป็นกลอนสุภาพได้ว่า

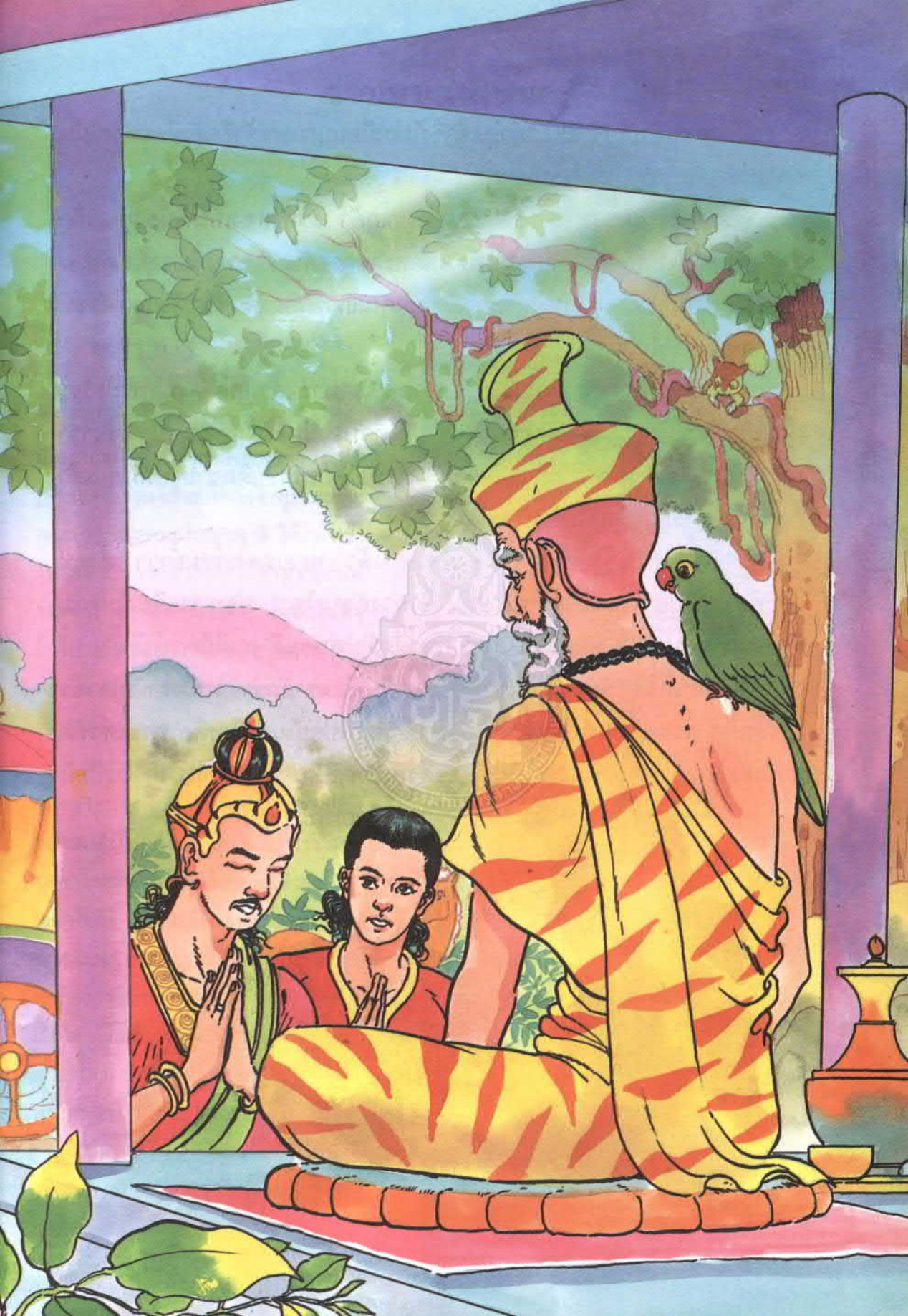
นกตัวนี้พูดจาดีน่ารัก

ส่อสำนักอบรมบ่มนิสัย

ส่วนอีกตัวพูดหยาบทราบจิตใจ

ว่าอยู่ในที่ชั่วมีว่บาปเอย

นกแขกเต้า “ขอเชิญพระมหाराชเจ้าเสด็จเข้ามาในอาศรม เชิญเสวยผลไม้และน้ำดื่มที่หลวงพ่อดักมาจากชอกเขา”

พระเจ้าปัญจาละ “ทำไมเจ้าจึงไม่เหมือนนกแขกเต้าอีกตัวที่อยู่ปากโน้นของภูเขา ตัวนั้นพูดจ่าน่าเกลียดมาก”

นกแขกเต้า “ขอเดชะพระบารมีปกเกล้า เราทั้งสองเป็นพี่น้องกัน เกิดจากพ่อแม่เดียวกัน ถูกพายุหมุนพัดพลัดพรากจากกัน เขาตกไปอยู่ในดงโจรเป็นโจร ข้าพเจ้าตกอยู่ในหมู่พระฤๅษีผู้ทรงคุณธรรมเป็นบัณฑิต หลวงพ่อสอนให้ข้าพเจ้าเป็นบัณฑิต”

สักครู่หนึ่ง คณะพระฤๅษีลงจากป่าเขามาถึงสำนักอาศรม พระราชาเข้าไปนมัสการพระฤๅษี ทรงชมเชยพระฤๅษีที่อบรมนกได้ดี แล้วทรงปวารณาว่า ถ้าพระฤๅษีจะเดินทางไปเมืองปัญจาละ พระองค์ก็ทรงยินดีถวายอุปถัมภ์ แล้วก็ทรงอำลาพระฤๅษีกลับเข้าเมือง

พระพุทธเจ้าตรัสชาดกเรื่องนี้จบลงแล้ว ทรงแสดงธรรมย้าว่า ทุกคนและสัตว์ตกไปอยู่ในสิ่งแวดล้อม เช่น แวดวงสังคมใด ๆ ย่อมเอนเอียงไปตามสังคมนั้น ๆ คบคนชั่ว คนชั่วก็พาทำชั่ว คบคนดี คนดีก็พาทำดี

ครั้นแล้วทรงสรุปกลับชาติตัวแสดงในเรื่องชาดกว่า พระเจ้าปัญจาละครั้งนั้นคือ **พระอานนท์** ในบัดนี้ นกแขกเต้าที่ตกไปอยู่ในหมู่โจรคือ **พระเทวทัต** ส่วนนกแขกเต้าที่พลัดตกไปอยู่ในที่อยู่ของพระฤๅษีคือ **พระพุทธองค์** ในบัดนี้ จบชาดกเรื่อง **สองนกแขกเต้า** ลงด้วยประการฉะนี้

ชาดกเรื่องนี้พระพุทธเจ้าทรงแสดง
ไว้ใน จันทกนิรชาดก หมวดปภิกข-
นิบาต แห่งพระสุตตันตปิฎก

เหตุเกิดของชาดกเรื่องนี้ มีดังต่อไปนี้
สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าเสด็จไปยัง
เมืองกบิลพัสดุ์ เมืองหลวงของแคว้นสักกะ
เพื่อแสดงธรรมโปรด พระเจ้าสุทโธทนะ
พระบิดา และพระประยูรญาติ ได้เสด็จเข้า
ไปยังพระราชนิเวศน์ตามคำทูลนิมนต์
ของพระบิดา พระบิดาได้กราบทูลให้เสด็จ
ไปโปรด พระนางพิมพา ยโสธรา ผู้ซึ่ง
เคยเป็นพระมเหสีสมัยพระพุทธเจ้าทรงเป็น
เจ้าชายสิทธัตถะ

พระพุทธเจ้าเสด็จไปยังที่ประทับ
ของพระนางพิมพา ยโสธรา พร้อมกับ
พระมหาโมคคัลลานะ และ พระสารี-
บุตร โดยมีพระเจ้าสุทโธทนะเสด็จนำ เมื่อ
เสด็จไปถึง ที่ประทับนั้นบนพุทธอาสน์ พระ-
นางพิมพา ยโสธรา เสด็จออกมาเฝ้าด้วย
พระอาการที่ทรงสติไม่ได้ เพราะความ
เสียใจได้ไม่เข้ากอดพระบาทพระพุทธเจ้า
พระเกศากองอยู่แทบพระบาทนั้น พลง
คร่ำครวญเป็นที่น่าเวทนา

เมื่อพระนางสร้างเศร้าเสียใจบ้าง
แล้ว พระเจ้าสุทโธทนะได้กราบทูลพระ-

พุทธเจ้าถึงความดีของพระนางพิมพา ยโสธรา ว่าจงรักภักดีต่อพระพุทธเจ้า ตลอดเวลาที่พระพุทธเจ้าเสด็จออกผนวช นั้น ได้มีบรรดาเจ้าชายจำนวนมาก ประสงค์จะทรงรับพระนางไปเลี้ยงดู แต่พระนางไม่เคยมีพระทัยเปลี่ยนแปลง ยังคงจงรักภักดีซื่อสัตย์มั่นคงในพระพุทธเจ้า

เพื่อบรรเทาความเสียใจของพระนางพิมพา ยโสธรา พระพุทธเจ้าจึงตรัสถึงความดีของพระนางพิมพา ยโสธรา ในอดีตชาติที่เคยร่วมสุขร่วมทุกข์กับพระองค์มาหลายครั้ง ทรงเสียสละแม้กระทั่งชีวิตเพื่อพระองค์ แล้วตรัสว่า เมื่อครั้งเป็นชาวเขาเผ่ากินนรนั้น พระนางพิมพา ยโสธรา ก็เคยจงรักภักดีต่อพระองค์มาแล้ว

พระเจ้าสุทโธทนะทรงใคร่ทราบเรื่องราวในอดีตนั้น ได้กราบทูลอาราธนาให้ทรงแสดง พระพุทธเจ้าจึงตรัส จันทกีนนรีชาดก

เรื่องมีดังต่อไปนี้

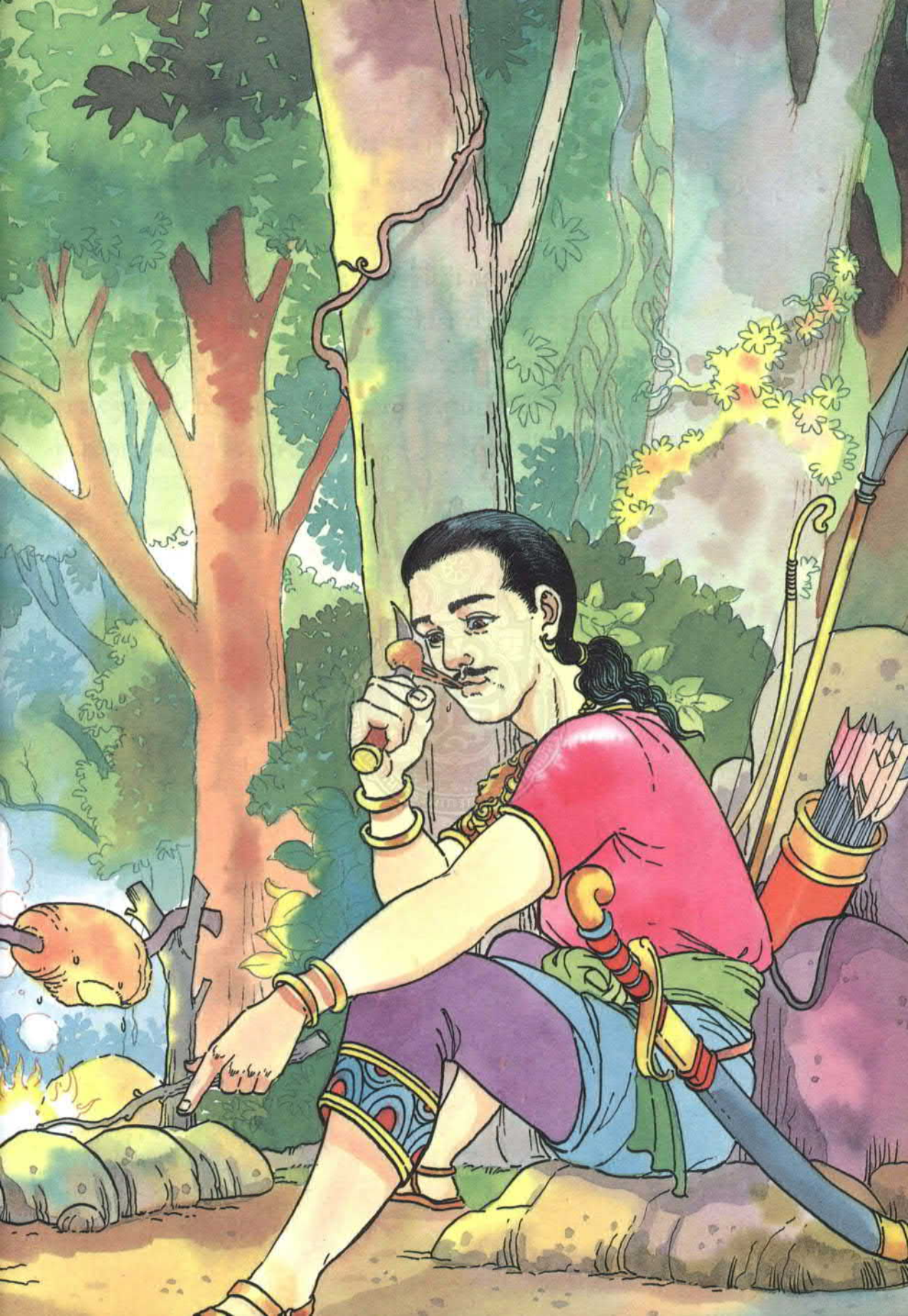
ชาวเขาเผ่ากินนร

ที่เมืองแห่งหนึ่ง ท่านเจ้าเมือง
ผู้ครองเมืองนั้นชอบออกปล่าสัตว์ เพราะ
เกิดรสตัณหาคือความติดในรสอาหาร
ซึ่งปรุงจากเนื้อสัตว์ป่าที่ไล่ล่ามาได้

คราวหนึ่ง ท่านเจ้าเมืองถืออาวุธ ถือดาบสะพาย
หอก ลูกศร ตะพัด จักรขว้าง ออกป่าล่าสัตว์ล่าพังผู้เดียว
โดยสั่งข้าราชการงานเมืองมอบหมายให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่
ระดับสูงช่วยกันรับผิดชอบในระหว่างท่านเจ้าเมือง
ออกป่าล่าสัตว์

เมื่อท่านเจ้าเมืองใช้ธนูยิงสัตว์ตัวใดล้มลง ก็
เข้าไปเชือดเฉือนเนื้อของมันแล้วก็อกองไฟขึ้นทำอาหาร
จากเนื้อสัตว์นั้นกินด้วยความเอร็ดอร่อย

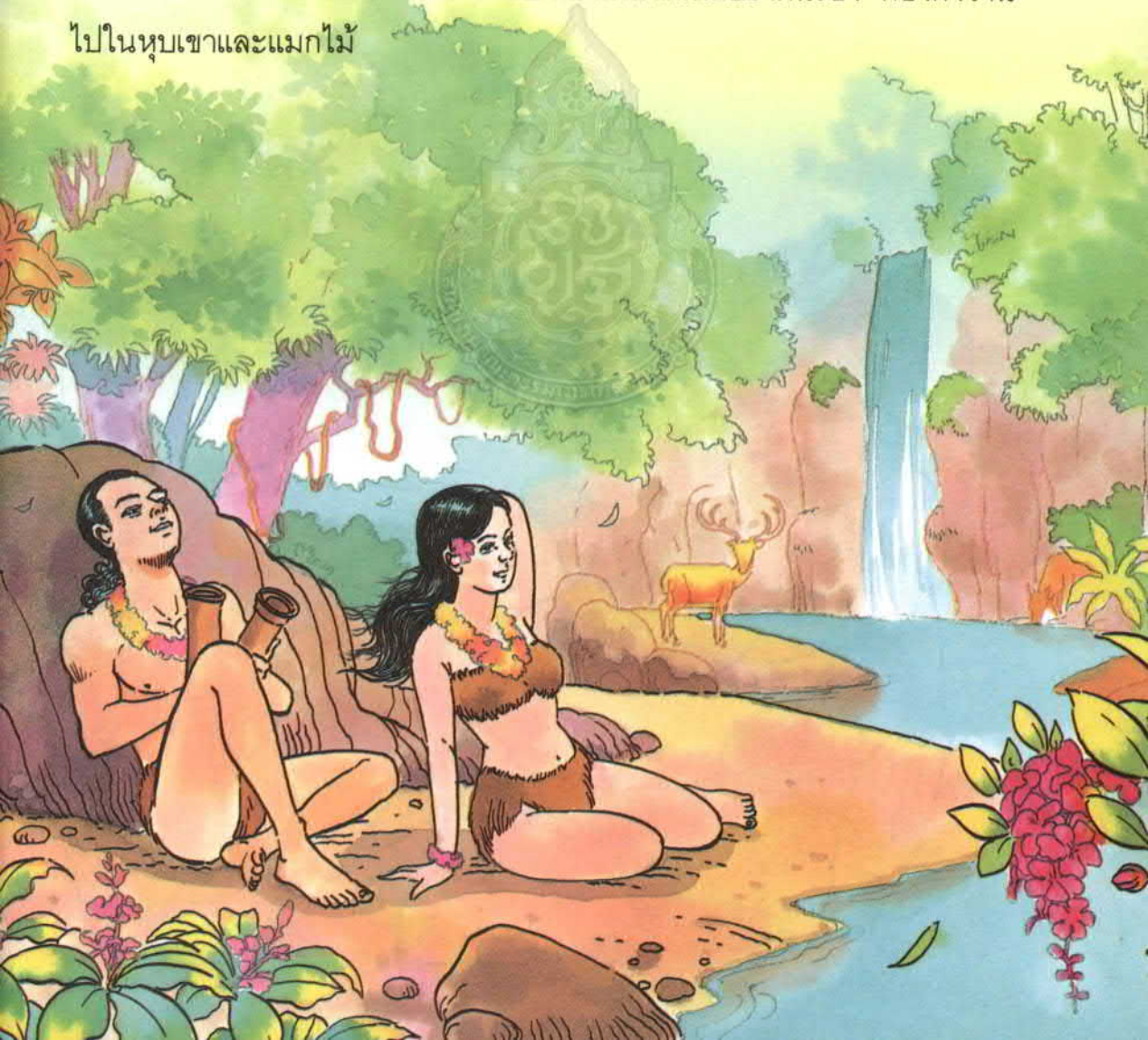

ที่ยอดเขาสูงที่มีชื่อว่าคันธมาทน์นั้น กลาดเกลื่อนด้วย
กลิ่นหอมของสมุนไพรป่า เป็นที่อยู่ของหมู่ชาวเขาเผ่ากিন্নร
ชาวเขาเผ่านี้เพศชายเรียกกিন্নร เพศหญิงเรียกกিন্নรี ในฤดูฝนชุก
ชาวเขาเผ่านี้จะอยู่บนภูเขาคันธมาทน์ แต่เมื่อย่างเข้าฤดูหนาว
ฤดูใบไม้ผลิ และฤดูร้อน ชาวเขาเผ่านี้จะลงจากยอดเขาสูงลงสู่
หุบเขาเบื้องล่าง

ชาวเขาเผ่ากีนนรผู้มีเมื่อยหนึ่งจับมือเกี่ยวก้อยกันลงจากภูเขาสูง เดินเที่ยวหาสมุนไพรเครื่องหอมและเกสรดอกไม้มากินเป็นอาหาร ผู้เป็นเมียจะเก็บเอาใบไม้มาเย็บต่างผ้านุ่งห่ม ร้อยดอกไม้เป็นพวงสวมคอของหล่อน และสวมให้กีนนรผู้ผู้ของหล่อนอีกพวงหนึ่ง

ทั้งสองคลอเคลียกันด้วยความรักยิ่งนัก พวกเขาร่ายรำขับร้องเพลงอย่างมีความสุข ลงไปตามหุบผาจนถึงลำห้วยแห่งหนึ่งที่มีน้ำใสไหลเย็นชื่นใจ มีหาดทรายขาวสะอาด แล้วทั้งคู่ก็เอนกายลงนอนเล่นที่ชายหาด

กีนรีหรือกีนนรผู้เป็นเมียร้องเพลงเสียงเจื้อยแจ้วจับใจ ส่วนกีนนรผู้ผู้เคาะกระบอกไม้ไผ่ให้เป็นจังหวะเข้ากับเสียงเพลงที่เมียของตนร้อง ก้องกังวานไปในหุบเขาและแมกไม้

ท่านเจ้าเมืองแอบดูอยู่ที่พุ่มไม้ ได้เห็นร่างของนางกนิษฐสวสสะอาจ
 สะอาดผุดผาดงามตายิ่งนัก ก็เกิดกิเลสกระสันรัญจวนใจอยากได้เป็นเมีย จึงหยิบ
 ธนูใส่ลูกศรยิงกนิษฐผู้ฉวี กนิษฐถูกลูกศรรู้ว่ามิศัตรูแอบยิงแย่งเมีย ก็ร้องลั่นขึ้น
 ด้วยความเจ็บปวด ร้องบอกเมียว่าตนถูกยิง แต่เมียไม่ได้ยินเพราะกำลังเพลิน
 ร้องเพลง กนิษฐผู้ฉวีร้องคร่ำครวญด้วยความเสียใจว่าจะต้องตายจากเมียรัก
 เสียงร่ำพันเป็นทุกข์เป็นห่วงว่าเมียเขาเมื่อปราศจากเขาหล่อนจะอยู่ได้
 อย่างไร แล้วเขาก็สลบไปด้วยพิษบาดแผลเนิ่น

นางกนิรีผู้เป็นเมียผิวดำสัณเฑาะว์ ไม่ได้ยินเสียงผิวของหล่อนเคาะไม้ไฟให้
จิ้งหะเสียงเพลงจึงเหลียวไปดู ครั้นเห็นผิวของหล่อนแน่นิ่ง ก็ฉวยเข้าไปกอด
หล่อนเห็นเลือดสด ๆ ไหลออกจากร่างของเขา หล่อนตกใจสุดขีด ร้องหวีดขึ้น และ
คร่ำครวญหวนให้ก้องไปในหุบเขา

ท่านเจ้าเมืองเดินออกจากพุ่มไม้ แสดงกายให้นางกนิรีเห็น

ท่านเจ้าเมือง “จะร้องให้เสียใจทำไมน้องเอ๋ย”

นางกนิรีหันขวับไปดูเจ้าของเสียง “ไฉ่วายร้าย ไฉ้ใจโหด แกยิงผิวฉัน
ทำไม”

ท่านเจ้าเมือง “พี่รักเจ้า พี่จะพาเจ้าไปอยู่ด้วยในเมืองของพี่”

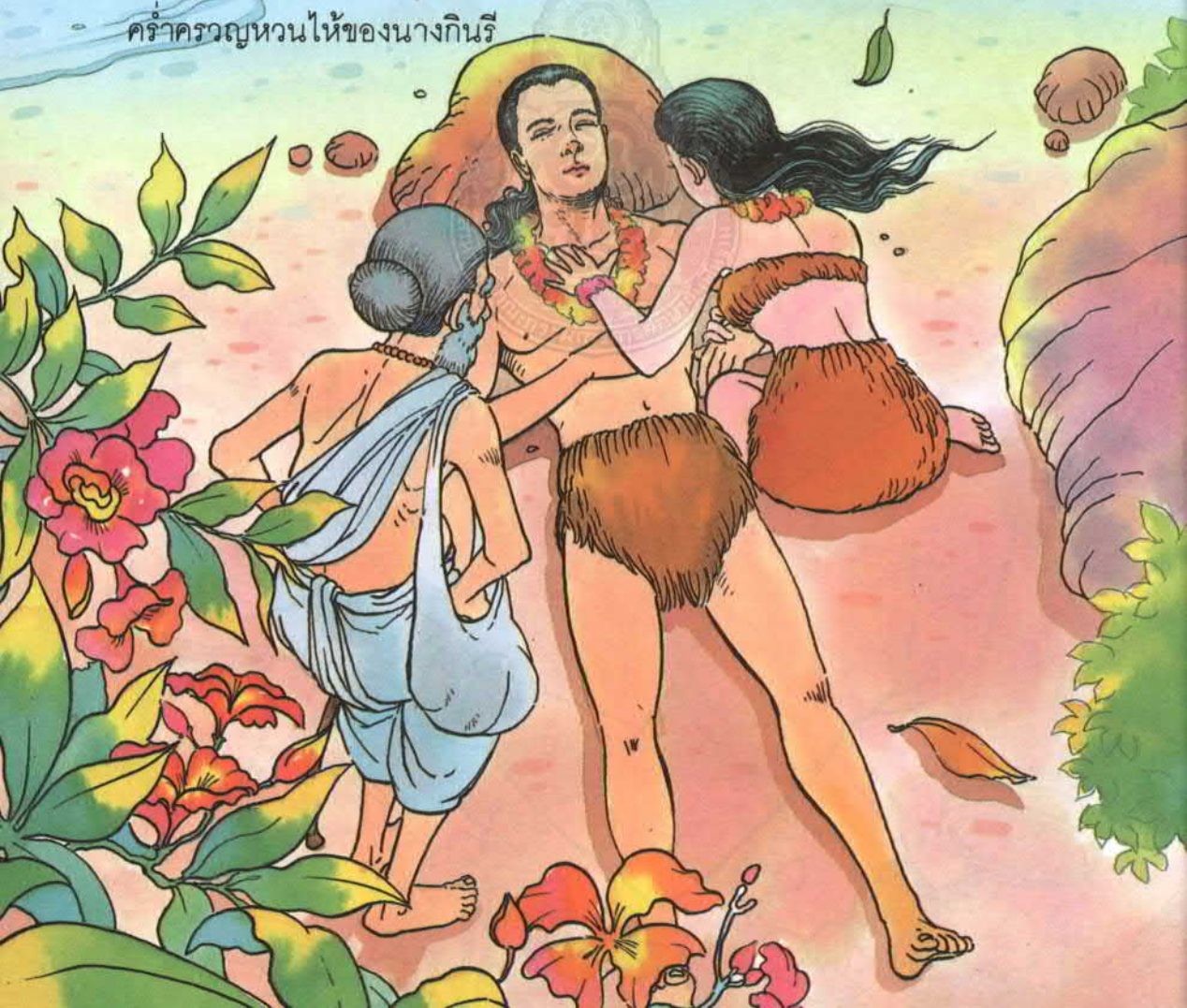
นางกนิรี “ถ้าผัวฉันตาย ก็ขอให้พ่อแม่ลูกเมียของแกซึ่งแกร็กได้ตายเหมือนผัวของฉัน แกไม่มีทางได้ฉันไปเป็นเมีย ฉันยอมตายดีกว่าที่จะเป็นเช่นนั้น”

ท่านเจ้าเมือง “น้องเอ๋ย คิดให้ดี มีประโยชน์อะไรกับร่างกายที่ไร้ชีวิต เขาตายแล้ว ปล่อยเขาไว้เถอะ ไปอยู่ในเมืองแสนสุขสบายกับพี่ดีกว่า”

นางกนิรี “ไม่มีทาง แกจะได้ฉันไปก็แต่ร่างกายของฉันที่หาชีวิตไม่แล้วเท่านั้น”

ท่านเจ้าเมืองเห็นท่าสุดวิสัยที่จะได้นางกนิรีไปครองรัก จึงว่า “นั้นก็ตามใจเจ้า เจ้าจะสมัครใจอยู่ในดงในป่า เป็นเมียของสิ่งสารพัดทั้งหลายก็ตามใจเจ้า”

ครั้นแล้วท่านเจ้าเมืองก็หายเข้าไปในป่า เหลือแต่ชายหาดซึ่งมีแต่เสียงคร่ำครวญวนไห้ของนางกนิรี

นางคร่ำครวญว่า “พี่ชา เบื่องหน้าแต่นี้ไป ฉันจะอยู่ได้อย่างไรในเมื่อไม่มีพี่อยู่เคียงข้าง ภูเขาชอกเขา และเถื่อนถ้ำที่พำนักของเราทั้งสอง เราเคยชื่นชมด้วยกัน มวลไม้หลายหลากกลืนเราเคยสุดดมด้วยกัน ได้ชอกได้เขา น้ำใสไหลเย็น เราเคยลงเล่นด้วยกัน มีดอกบัวบานสะพรั่ง ยอดเขาสูงเขียวข่มด้วยพุ่มพฤษภา มองดูงามอร่ามตา บางยอดเขามีหมอกมัว หมูเมฆคลอเคลียยอดเขาสูงเหมือนเรารักกัน พี่ชา แล้วบัดนี้จะให้ฉันทำอย่างไร”

กสินรยังคงนอนไม่ไหวติง เลือดยังไหลออกจากร่างของเขาที่อยู่ในอ้อมกอดของนางกสินรี

นางกสินรีวางร่างตัวของหล่อนลง ร้องทุกข์ไปตามสายลมในหุบเขา “เทพเจ้าผู้คุ้มครองโลกมีอยู่หรือไม่เจ้าคะ ช่วยผัวฉันหน่อยได้ไหม...ได้ไหมเจ้าคะ”

ชายชราสีปะขาวปรากฏขึ้นที่ชายหาด เดินเข้ามาใกล้ร่างของสองชาวเขาเผ่ากสินร หยิบเต้าใส่น้ำหลังน้ำพรมร่างของกสินรที่ยังสลบอยู่ กสินรฟื้นขึ้นบาดแผลหายเป็นปลิดทิ้ง

กสินรสองผัวเมียเข้าไปกราบเท้าสีปะขาวด้วยความขอบคุณที่มาช่วยปลดปล่อยทุกข์

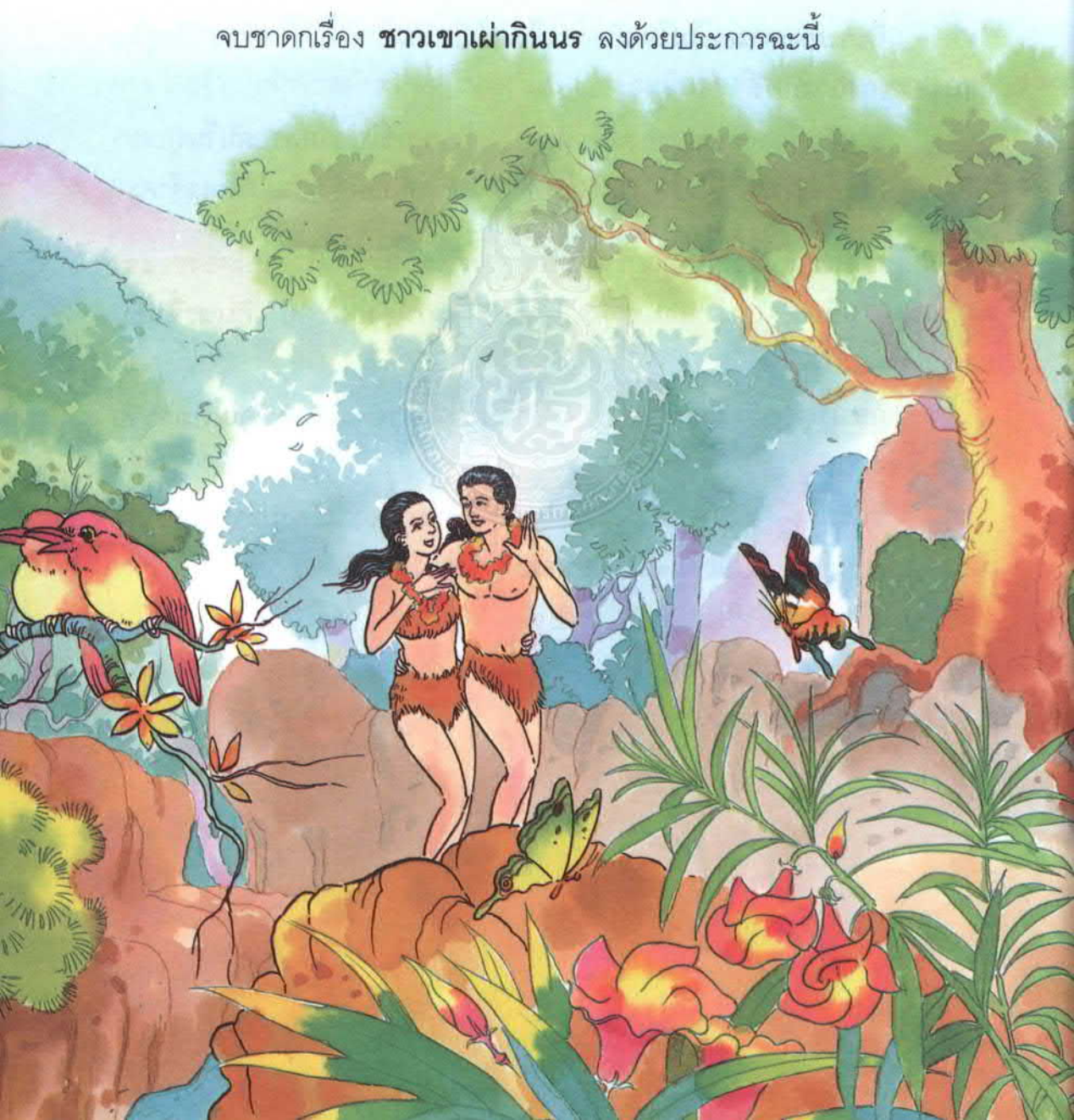
สีปะขาว “ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป เจ้าทั้งสองอย่าได้ลงมาจากภูเขาสูงเป็นอันขาด อยู่บนโน้นนะดีแล้ว จะปลอดภัยกว่าลงมาที่นี่”

แล้วภาพของสีปะขาวก็หายวับไป

กสินรสองผัวเมียคลอเคลียเกี่ยวก้อยกันขึ้นยอดเขาสูงไปด้วยความสุขตามประสาชาวเขาเผ่ากสินร

พระพุทธรูปเจ้าไตรชาดกเรื่องนี้จบลงแล้วทรงแสดงอริยสัจ ๔ พระนางพิมพา ยโสธรา ได้สำเร็จโสดาบัน ครั้นแล้วพระพุทธรูปเจ้าทรงกลับชาติชาดกว่าท่านเจ้าเมืองในครั้งนั้นคือ **พระเทวทัต** ในบัดนี้ ชีปะขาวหรือพระอินทร์จอมเทพ ครั้งนั้นคือ **พระอนุรุท** ในบัดนี้ นางกนิริผู้รักภักดีผิวของหล่อนในครั้งนั้นคือ **พระนางพิมพา ยโสธรา** ในบัดนี้ ส่วนกนิณรผู้ถูกยิงในครั้งนั้นคือ **พระพุทธรูปองค์** ในบัดนี้

จบชาดกเรื่อง **ชาวเขาเผ่ากนิณร** ลงด้วยประการฉะนี้

เรื่องหมู่บ้านคนอายุยืน
มีอยู่ใน มหาธรรมปาลชาดก
หมวดทสกนิบาตแห่งพระสุต-
ตันตปิฎก

เหตุเกิดของชาดกเรื่องนี้
มีดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่งพระพุทธเจ้า
ประทับอยู่ในวัดชื่อนิโครธาราม
ชานเมืองกบิลพัสดุ์ เมืองหลวง
ของแคว้นสักกะ วัดนี้พระเจ้า
สุทโธทนะและพระประยูรญาติ
ของพระพุทธเจ้าสร้างถวาย
พระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าเสด็จไปยัง
แคว้นนั้นเป็นครั้งแรกเมื่อภายหลัง
ตรัสรู้แล้ว พร้อมด้วยพระสงฆ์
จำนวนมาก เพื่อแสดงธรรม
โปรดพระพุทธบิดาและพระ
ประยูรญาติ พระเจ้าสุทโธทนะ
ทรงถวายอาหารพระพุทธเจ้า
และเหล่าพระสงฆ์สาวก หลังจากนั้น
พระเจ้าสุทโธทนะทรงเล่า
เรื่องเกี่ยวกับที่มีผู้นำข่าวมา
กราบทูลให้พระองค์ทรงทราบ
ในระหว่างพระพุทธเจ้าเสด็จ
ออกผนวชคือบวช และทรง

บำเพ็ญความเพียรทุกรกิริยา
คือทรงทดลองวิธีอดอาหารซึ่ง
เป็นที่นิยมปฏิบัติกันของนักบวช
สมัยนั้น จนพระสรีระผ่ายผอม
แทบสิ้นพระชนม์

ข่าวที่มีผู้นำมากราบทูล
พระเจ้าสุทโธทนะในระหว่างนั้น
มีว่า เจ้าชายสิทธัตถะได้สิ้น
พระชนม์เสียแล้ว เพราะทรง
บำเพ็ญเพียรด้วยการอดอาหาร

พระเจ้าสุทโธทนะกราบทูล
พระพุทธรเจ้าว่าพระองค์ไม่ทรง
เชื่อข่าวลือนี้ เพราะทรงมีความ
เชื่อมั่นว่าถ้าพระราชาโอรสของ
พระองค์ยังไม่สำเร็จเป็น
พระพุทธรเจ้าจักยังไม่สิ้นพระ-
ชนมชีพเป็นแน่นอน

พระพุทธรเจ้าตรัสว่า เรื่อง
พระพุทธรบิดาไม่ทรงเชื่อข่าวลือ
เช่นนี้เคยมีมาแล้วในอดีต พระ-
เจ้าสุทโธทนะใคร่ทรงทราบ
เรื่องราวนั้น ได้กราบทูลให้ทรง
แสดง พระพุทธรเจ้าจึงตรัส มหา-
ธรรมपालชาดก

เรื่องมีดังต่อไปนี้

หมู่บ้านคนอายุยืน

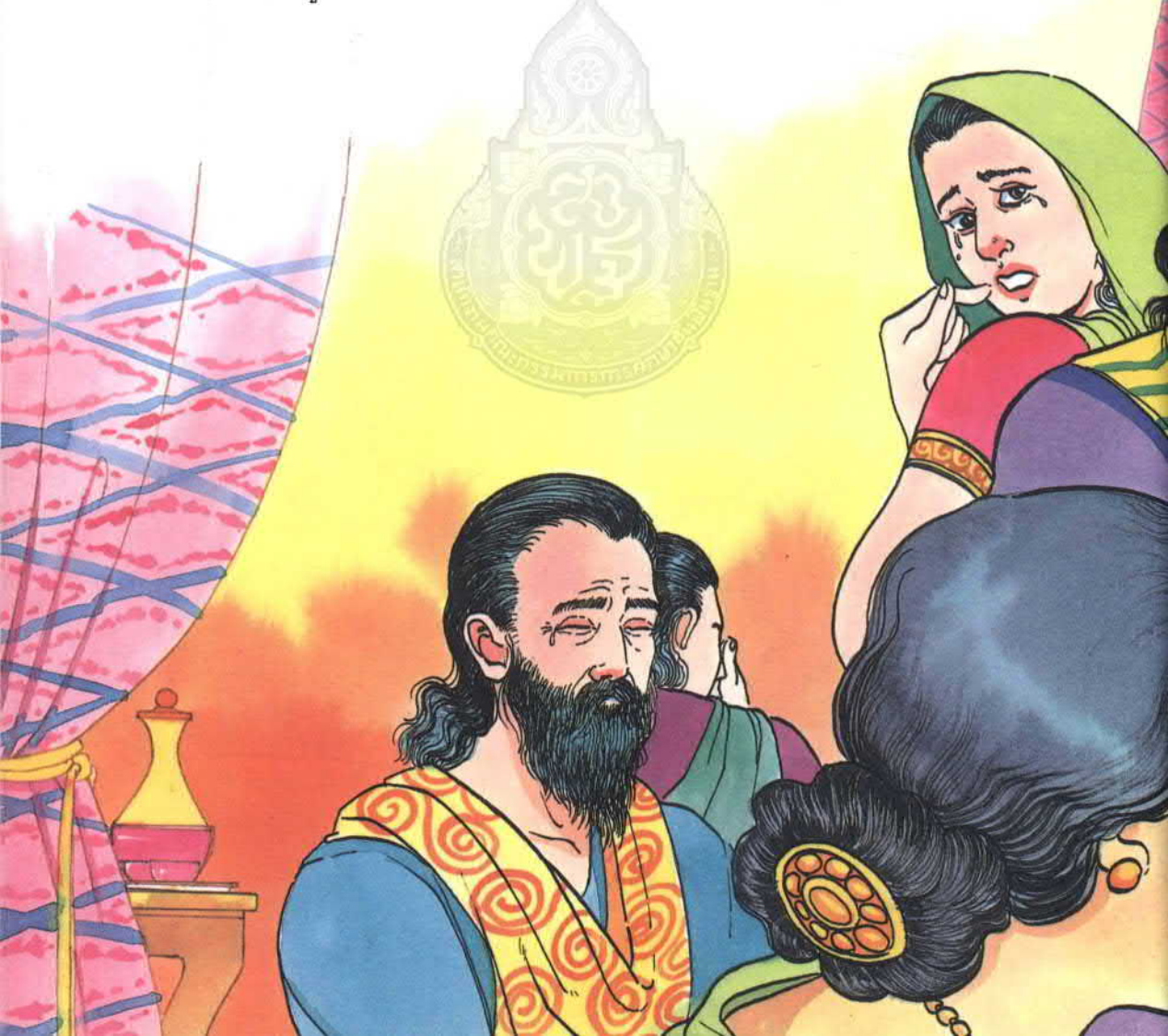
ที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ในเขตแคว้นกาสิ มีเมืองพาราณสีเป็นเมืองหลวง เป็นหมู่บ้านปลอดอบายมุขและเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรม ด้วยชาวบ้านตั้งอยู่ในศีลในธรรม ต่างประพฤติปฏิบัติศีลปฏิบัติธรรมกัน หมู่บ้านนี้ชื่อว่า “ธรรมपालคาม”

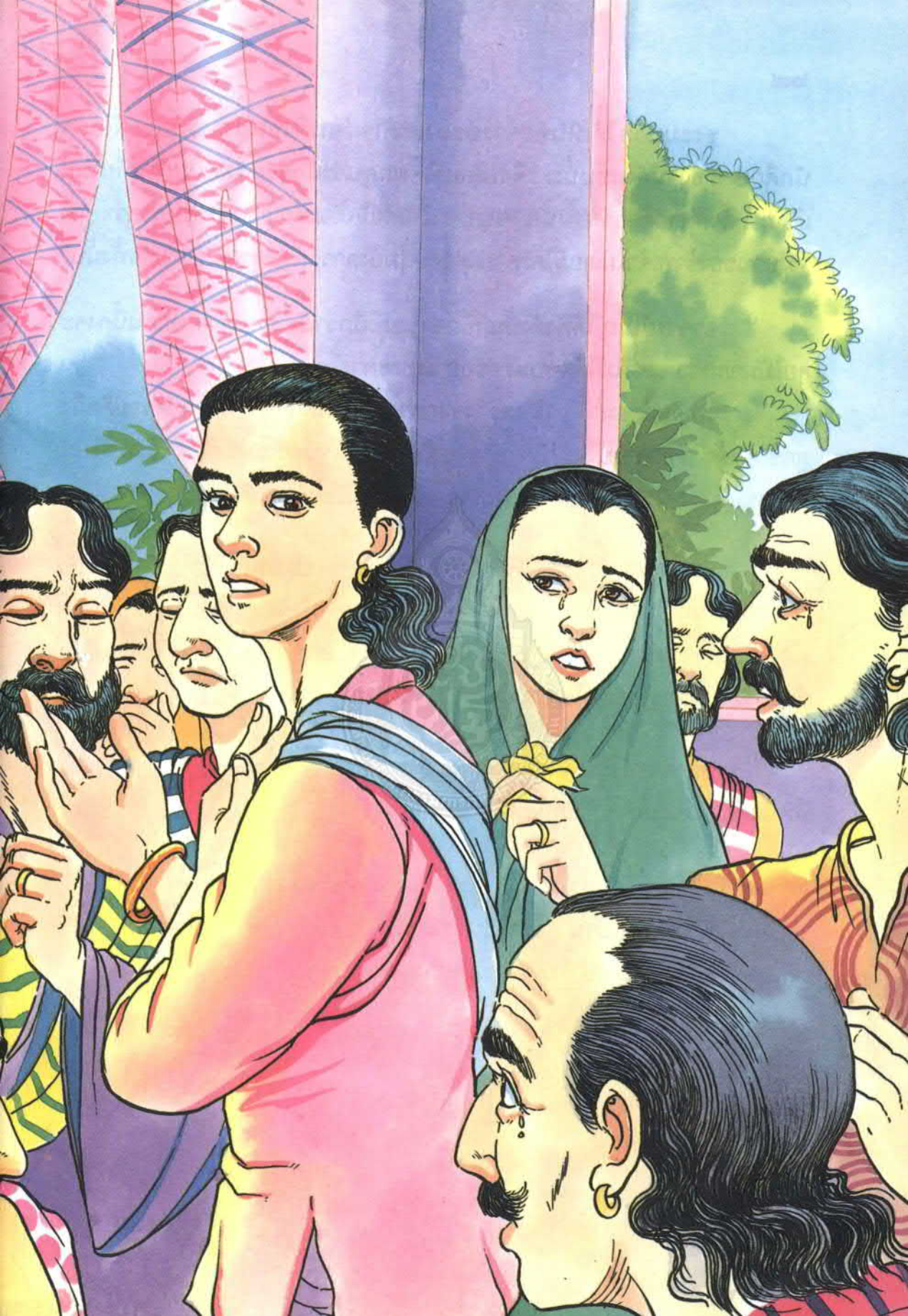
หัวหน้าหมู่บ้านมีลูกชายชื่อธรรมบาล ผู้เป็นบิดาได้ส่งไปศึกษาเล่าเรียนในสำนักศึกษาของทศปาโมกข์ที่เมืองตักศิลา

อาจารย์ใหญ่ผู้เป็นหัวหน้าคณะบดีทิศาปาโมกข์มีลูกคนโตเป็นผู้ชาย กำลังเป็นนักศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสำนักนี้ ต่อมาลูกชายได้ล้มป่วยลงและถึงแก่กรรม อาจารย์ทิศาปาโมกข์พร้อมด้วยหมู่ญาติและบรรดานักศึกษาผู้เป็นลูกศิษย์ ได้ช่วยกันเผาศพลูกชายของตน

อาจารย์ใหญ่ผู้สูญเสียชีวิตลูกชายซึ่งกำลังเป็นนักศึกษาก็เสียใจ ร้องไห้ เพราะความสงสารและคิดถึงลูก พออาจารย์ใหญ่ร้องไห้โฮขึ้นเท่านั้น บรรดาญาติพี่น้องและเพื่อน ๆ นักศึกษาของคนตายก็อดกลั้นความรู้สึกไว้ไม่ได้ ต่างก็ร้องไห้โฮ ๆ ตามอาจารย์กันระงมไป มีผู้ไม่ร้องไห้อยู่คนเดียวเท่านั้น คือ ลูกชายของหัวหน้าหมู่บ้านธรรมपालคามที่ชื่อ ธรรมบาล

ธรรมบาลได้เห็นอาจารย์ของตน พร้อมด้วยหมู่ญาติและเพื่อน ๆ นักศึกษาร้องไห้กันเช่นนั้น จึงปลอบใจทุกคนว่าสังขารทั้งหลายไม่เที่ยงแท้ เกิดมาแล้วก็ตายด้วยกันทั้งนั้น อย่าร้องไห้เสียใจกันเลย แล้วประกาศว่า “ที่หมู่บ้านของข้าพเจ้าไม่เคยมีใครตายแต่ยังหนุ่มยังสาว ล้วนตายเมื่อแก่แล้วทั้งนั้น”

อาจารย์ใหญ่ได้ฟังดังนั้นก็นึกงอนอยู่ นึกว่านักศึกษาลูกศิษย์คนนี้จะคุยไม่มากกว่า แต่ก็ไม่ได้ตอบหรือซักถามประการใด

ในเวลาต่อมา เมื่อสร้างจากความเศร้าโศกเสียใจเพราะความคิดถึงลูกชายแล้ว อาจารย์ใหญ่ทิดาปาโมกข์ใคร่จะพิสูจน์ความจริง ก็พาคนรับใช้ของตนเดินทางไปยังหมู่บ้านธรรมบาลคาม โดยมีได้บอกให้ใครทราบ

ครั้นเดินทางรอนแรมไปถึงหมู่บ้านนั้น ก็สอบถามถึงบ้านเรือนของหัวหน้าหมู่บ้านผู้เป็นบิดาของนักศึกษาที่ชื่อธรรมบาล เมื่อหาพบก็แนะนำตนเองว่าเป็นใคร มาจากไหน บิดาของธรรมบาลก็ต้อนรับอาจารย์ของลูก เชิญขึ้นบ้าน จัดอาหารเลี้ยง เรียกคนในบ้านและหมู่บ้านนั้นมารู้จักกับอาจารย์ของลูกชายตน

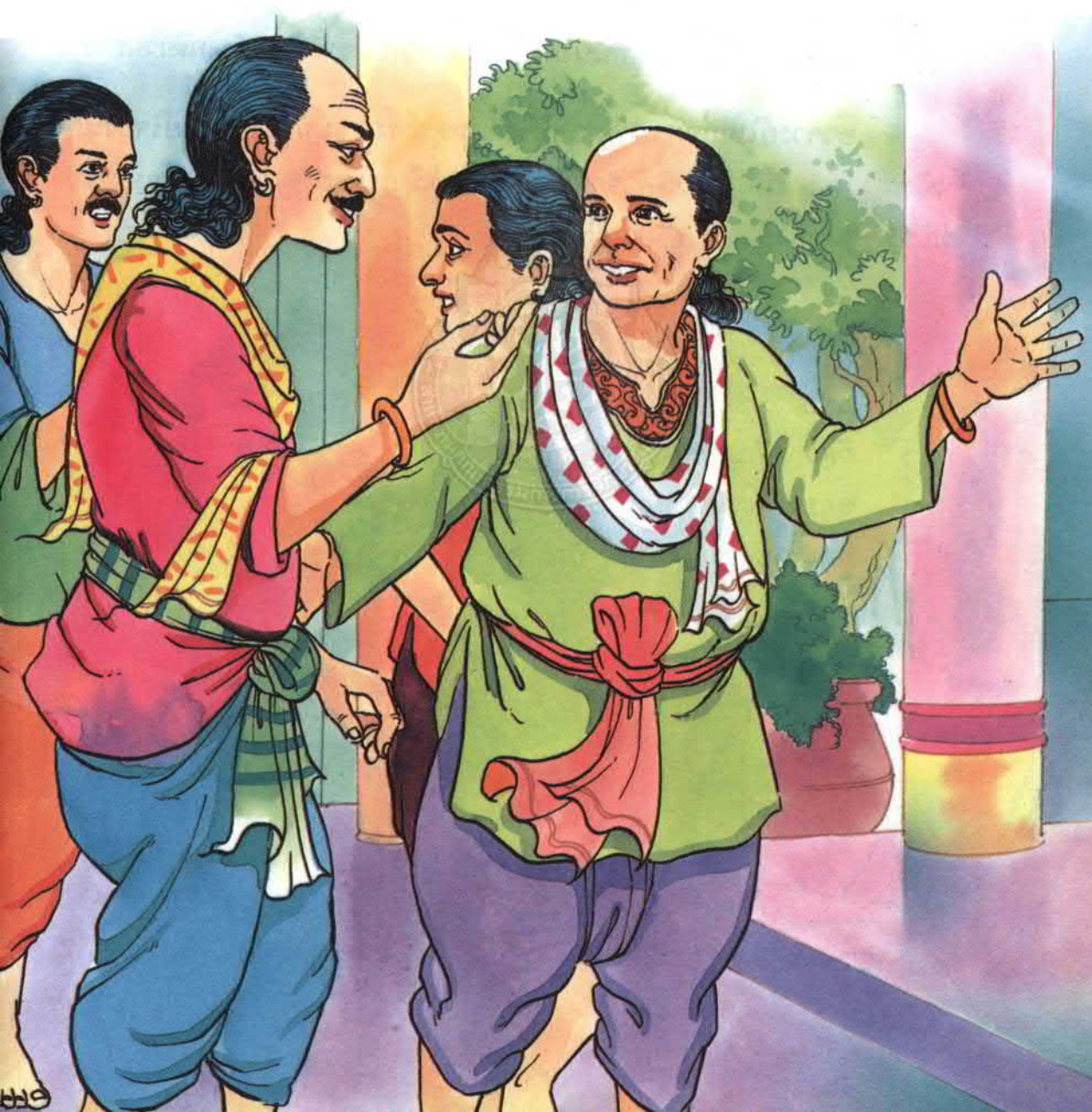
หลังจากสังสรรค์กันพอสมควรแก่เวลาแล้ว อาจารย์ทิดาปาโมกข์ก็แสดงสีหน้าสลดแล้วแถลงข่าวแก่หัวหน้าหมู่บ้าน

อาจารย์ทิดาปาโมกข์ “ข้าพเจ้าเสียใจที่จะแจ้งข่าวร้ายให้ท่านทราบ”

หัวหน้าหมู่บ้าน “ข่าวร้ายเรื่องอันใด”

อาจารย์ทิดาปาโมกข์ “นี่ห่อกระดูก”

พลางแก้ผ้าขาวห่อกระดูกออก
หัวหน้าหมู่บ้าน “กระดูกอะไร”
อาจารย์ทศปาโมกษ์ “ธรรมบาล ลูกชายของท่านตายเสียแล้ว”

หัวหน้าหมู่บ้านได้ฟังดังนั้นก็ตบมือร้องลั่นพลางหัวเราะชอบใจ

อาจารย์ทศปาโมกข์ “ท่านหัวเราะทำไม”

หัวหน้าหมู่บ้าน “เพราะข้าพเจ้าข้า ข้าเพราะไม่เชื่อว่าลูกชายของข้าพเจ้าจะตาย”

อาจารย์ทศปาโมกข์ “แต่เขาตายแล้ว นี่ไถ่กระดูกของเขา”

หัวหน้าหมู่บ้าน “ดูแล้วข้าพเจ้าเชื่อว่าคงจะเป็นกระดูกแพะ หรือไม่อย่างนั้น ขอประทานโทษเถอะขอรับอาจารย์ นี่กระดูกหมากระมัง”

คนในหมู่บ้านซึ่งอยู่ที่นั่นได้ฟังเช่นนั้นก็ตบมือหัวเราะกันเกรียวกราว

อาจารย์ใหญ่ทศปาโมกข์ได้เห็นเหตุการณ์เช่นนั้นก็อศรรยไฉยนิ่งงัน จึงซักถามหัวหน้าหมู่บ้าน คำซักถามนั้นท่านผู้เรียบเรียงเรื่องชาดกได้ร้อยกรองไว้เป็นคำฉันท์บาลี

คำฉันท์นั้นมีว่า

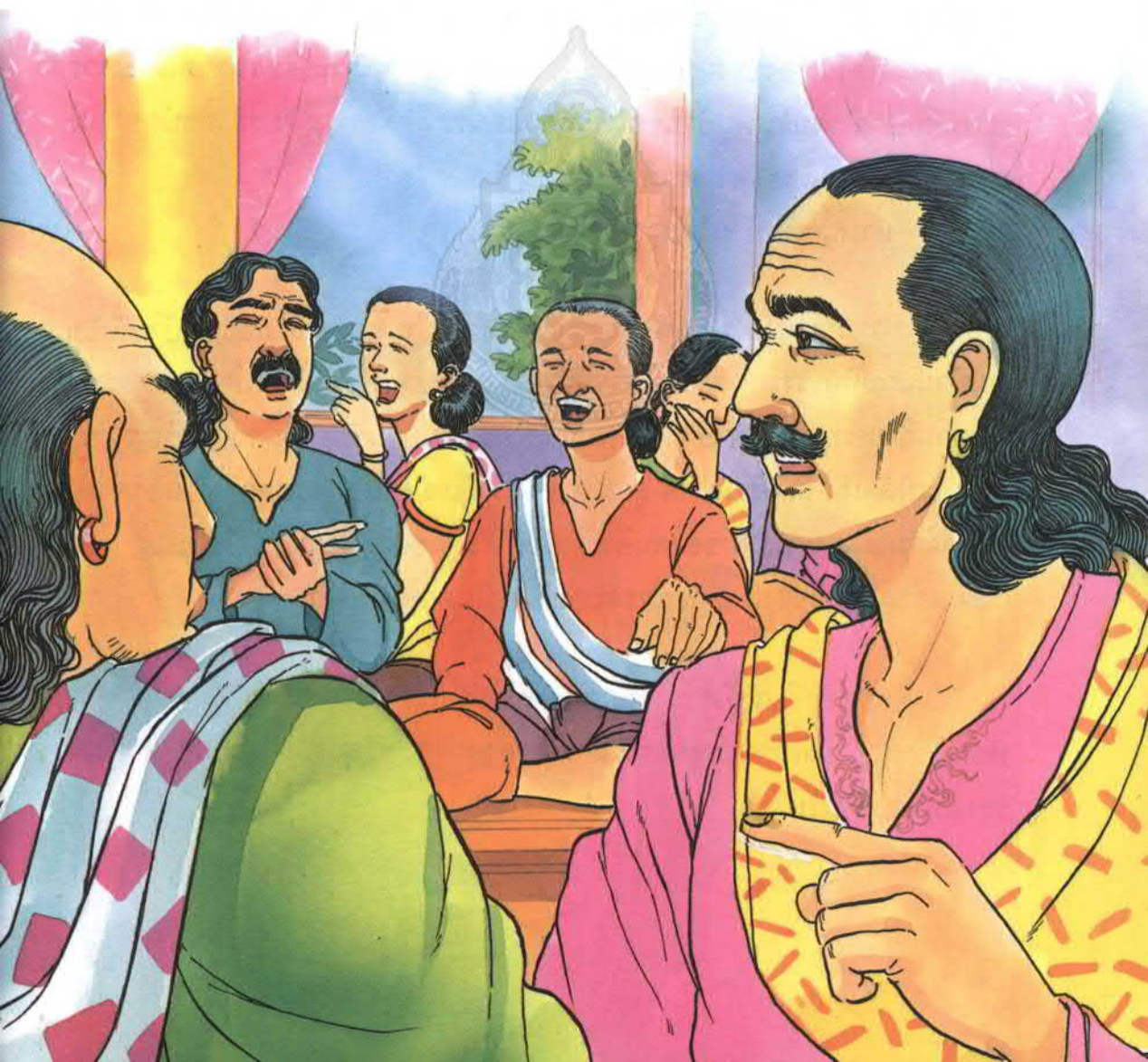
ภนฺเต วตฺตํ กิ ปน พุรหมจฺริยํ

กิสฺส สฺสจฺฉินฺนสฺส อยํ วิปาโก

อกุขานิ เม พุราหมณฺ เอตมตฺถํ

กสฺมา น ตมฺหํ ทหรา นิยฺยเร

แปลถอดความเป็นกลอนสุภาพได้ว่า
ข้าพเจ้าหวังตั้งคำถาม
ด้วยข้อความน่าสนจนจนาย
พวกท่านมีธรรมใดให้บรรยาย
จึงล้นตายเมื่อแก่กันทั้งนั้นเอย

หัวหน้าหมู่บ้านได้ตอบอาจารย์ใหญ่ทศปาโมกข์ว่า

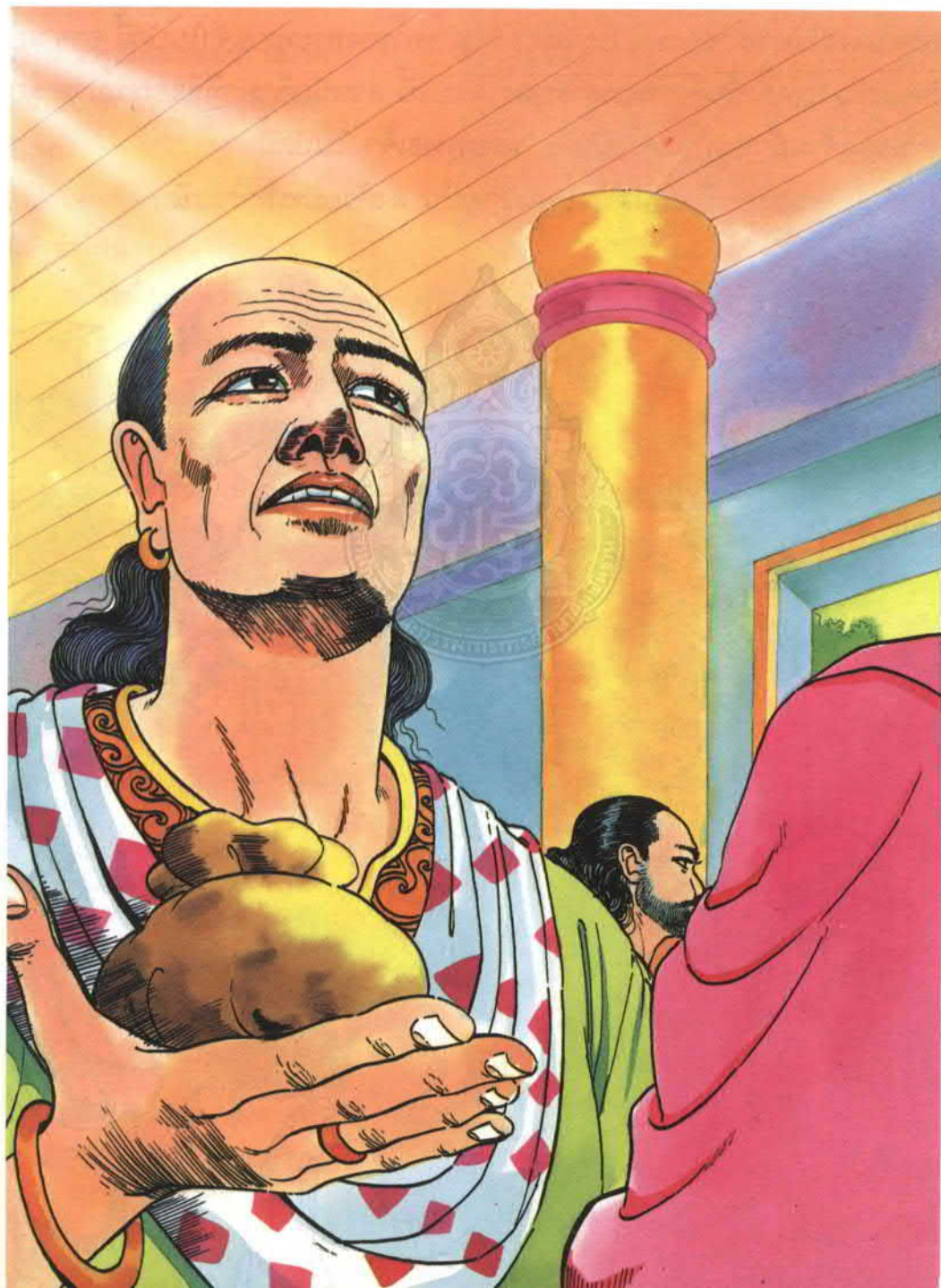
“เพราะพวกข้าพเจ้าในหมู่บ้านนี้ประพฤติดุกรรม ไม่พูดจาสุภาพ ไม่สร้างบาปกรรมทำชั่ว สิ่งใดไม่ดี พวกเราดเว้น เมื่อพวกเราได้สดับเรื่องราวของคนไม่ดีและของคนดี พวกเราไม่นิยมเรื่องของคนไม่ดี ชอบเรื่องของคนดี เราหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลจากคนไม่ดี เข้าใกล้ใฝ่หาคนดี ยินดีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทั้งก่อนช่วย กำลังช่วย และภายหลังได้ช่วยกันแล้ว พวกเราชอบทำบุญแก่สมณะผู้ทรงศีล และสงเคราะห์คนยากจน ตลอดถึงคนเดินทางไกลมาแวะพัก พวกเราไม่นอกใจภรรยา ภรรยาของพวกเราก็ไม่นอกใจพวกเรา พวกเราดเว้นฆ่า เว้นลัก เว้นพูดปด เว้นดื่มของมึนเมา เด็ก ๆ ของหมู่บ้านเราจึงไม่ตายในเวลายังเป็นเด็ก และยังหนุ่มยังสาว เด็กทุกคนเกิดในท้องของมารดาที่ดีมีคุณธรรม เด็ก ๆ จึงเฉลียวฉลาดได้รับการอบรมศึกษาดี คนในหมู่บ้านของเราล้วนแต่ประพฤติดุกรรมมุ่งประโยชน์สุข แม้พวกทาสและทาสีของพวกเราก็เหมือนกัน”

หัวหน้าหมู่บ้านได้สรุปอีกว่า

“เพราะหมู่บ้านของพวกเราเป็นหมู่บ้านประพฤติดุกรรมและหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรม ฉะนั้น ธรรมที่พวกเราประพฤติดีแล้วจึงนำความสุขมาสู่หมู่บ้านนี้ ธรรมปกปักรักษาากันพวกเราและหมู่บ้านของพวกเราไว้ ดุจร่มใหญ่กางกันเมล็ดฝน แม้ธรรมบาล ลูกชายของเราก็เหมือนกัน กระดุกที่ท่านอาจารย์ห่อใส่ผ้ามานี้เป็นกระดุกของคนอื่น มิใช่กระดุกของลูกชายเราเป็นแน่แท้ เราเชื่อมั่นว่าลูกชายของเรายังอยู่สุขสบายดี ยังไม่ตายแน่นอน”

อาจารย์ใหญ่ทศปาโมกข์ได้ฟังดังนั้นก็อัศจรรย์ใจยิ่งนัก กล่าวขอโทษหัวหน้าหมู่บ้านที่นำกระดุกแพะมาทดลองดูว่าจะจริงอย่างนักศึกษาลูกศิษย์ธรรมบาลบอกไว้หรือไม่

อาจารย์ทศปาโมกข์ได้ขอลอกข้อธรรมเหล่านั้น เพื่อนำไปสั่งสอน
ลูกศิษย์ของตนแล้วอำลาหัวหน้านู๋บ้านกลับตักศิลา

เมื่อธรรมบาล เล่าเรียนจบ อาจารย์ทิตาปาโมกข์ก็ทำพิธีส่งธรรมบาล
กลับไปยังหมู่บ้านแผ่นดินธรรมอย่างสมเกียรติ

พระพุทธเจ้าตรัสชาดกเรื่องนี้จบลงแล้วทรงแสดงอริยสัจ ๔ แล้วทรง
กลับชาติชาดกว่า บิดามารดาของธรรมบาลครั้งนั้นคือ **พระเจ้าสุทโธทนะ** และ
พระนางสิริมหามายา พระบิดาและพระมารดาของพระพุทธเจ้าในบัดนี้ อาจารย์
ทิตาปาโมกข์ครั้งนั้นคือ **พระสารีบุตร** ในบัดนี้ ส่วนนักศึกษาที่ชื่อธรรมบาล ลูก
ชายของหัวหน้าหมู่บ้านครั้งนั้นคือ **พระพุทธเจ้า** ในบัดนี้

จบชาดกเรื่อง **หมู่บ้านคนอายุยืน** ลงด้วยประการฉะนี้

เรื่องผู้ปรารถนาดีด้วยความ
ความเนี้ พระพุทธเจ้าทรงแสดง
ไว้ใน วารุณเทสกชาดก หมวด
เอกนิบาต แห่งพระสุตตันต-
ปิฎก

เหตุเกิดของชาดกเรื่องนี้
มีดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้า
ประทับอยู่ในวัดพระเชตะวัน
เมืองสาวัตถี เมืองหลวงของ
แคว้นโกศล ทรงทราบเรื่องราว
ที่คหบดีผู้มั่งคั่งระดับมหาเศรษฐี
คนหนึ่งเล่ากราบทูลถวาย

มหาเศรษฐีผู้นี้เป็นอุบาสก
สำคัญ เป็นผู้บริจาคทรัพย์สร้าง
วัดพระเชตะวันให้เป็นที่ประทับ
สำหรับพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์
สาวกได้อาศัยพำนัก ท่านผู้นี้
นามเดิมว่า สุทัต แต่ชื่อเสียง
เกียรติยศความดีที่ท่านผู้นี้บำเพ็ญ
ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก คือ
“อนาถบิณฑิกเศรษฐี”

มหาเศรษฐีผู้นี้ประกอบ
อาชีพค้าขายจนร่ำรวย ตามปกติ
ถ้าไม่ได้้นำสินค้าไปค้าขายยัง
ต่างเมืองในต่างถิ่นแดนไกล

เมื่อเสร็จภารกิจประจำวันแล้ว เวลาบ่ายเย็นจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่วัดพระเชตุวัน เพื่อฟังธรรม พระพุทธเจ้าบ้าง เพื่อทูลถาม ปัญหาธรรมบ้าง และเพื่อกราบทูล เรื่องราวที่ได้ประสบมาบ้าง

วันหนึ่ง มหาเศรษฐีผู้นี้ ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าตามปกติอย่าง เก่าก่อนเคยมา ได้กราบทูลเรื่อง หนึ่งให้พระพุทธเจ้าทรงทราบ เป็นเรื่องของเพื่อนผู้หนึ่งของ ท่านมหาเศรษฐีซึ่งประกอบอาชีพ ผลิตเหล้าขาย และเปิดร้าน จำหน่ายเหล้าแก่บรรดาคอเหล้า เมื่อแรกกิจการค้าขายก็เป็นไปด้วยดี แต่ภายหลังขาดทุนยับเยิน เพราะถูกลูกจ้างผู้ทำหน้าที่ขาย เหล้ารู้ด้วยความโง่ปรUNGเหล้า ทำให้รัลเหล้าเสีย เป็นเหตุให้ ลูกค้าเลิกซื้อเหล้ากิน

พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่าเรื่อง อย่างนี้ในอดีตก็ได้เคยมีมาแล้ว ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีใคร่ ทราบเรื่องราวนั้น ได้กราบทูล อารธนาให้ทรงแสดง พระ- พุทธเจ้าจึงตรัสชาดกเรื่องนี้

เรื่องมีดังต่อไปนี้

ผู้ปรารถนาดีด้วยความโง่

ท่านเศรษฐีมีพ่อค้าคนหนึ่งมาอาศัยอยู่ด้วย พ่อค้านั้นมีฝีมือในการทำเหล้ารสเข้มข้นใครได้ชิมเป็นติดใจกันงอมแงม เขาจึงอาศัยบ้านท่านเศรษฐีเป็นร้านค้าปรุงเหล้าขาย ท่านเศรษฐีก็ให้เขาเปิดร้านขายเหล้าขึ้นในบริเวณส่วนหนึ่งของบริเวณบ้านของตน

เวลาเย็นย่ำสนธยา เทียบสำนวนนิยามภาษาไทยปัจจุบันก็ว่าพอแดดร่มลมตก บรรดาสุราบานทั้งหลายก็เร่เข้ามาหาความสุกกันในบ้านขายเหล้าแห่งนี้ แต่ละคนร้องสั่งคนละครอกสองจอกหรือมากจอกก็ได้ตามใจปรารถนา พ่อค้าเหล้ามีฝีมือดีในการปรุงรสเหล้าก็ดวงเหล้าขายได้กำไรงามทุกวันสืบมา

เหล่าที่พ่อค้าปรุงขายนั้นปรุงด้วยอะไรบ้าง ชาดกเรื่องนี้มิได้กล่าวไว้ บอกไว้แต่ว่ารสเหล่าของเขาเข้มข้น กลมกล่อม ต้องรสนิยมคอสุรายิ่งนัก เหล่าของเขาจึงขายดี จนต้องรับเด็กลูกจ้างเข้ามาคอยช่วยเหลือเป็นพนักงานบริการเหล่า

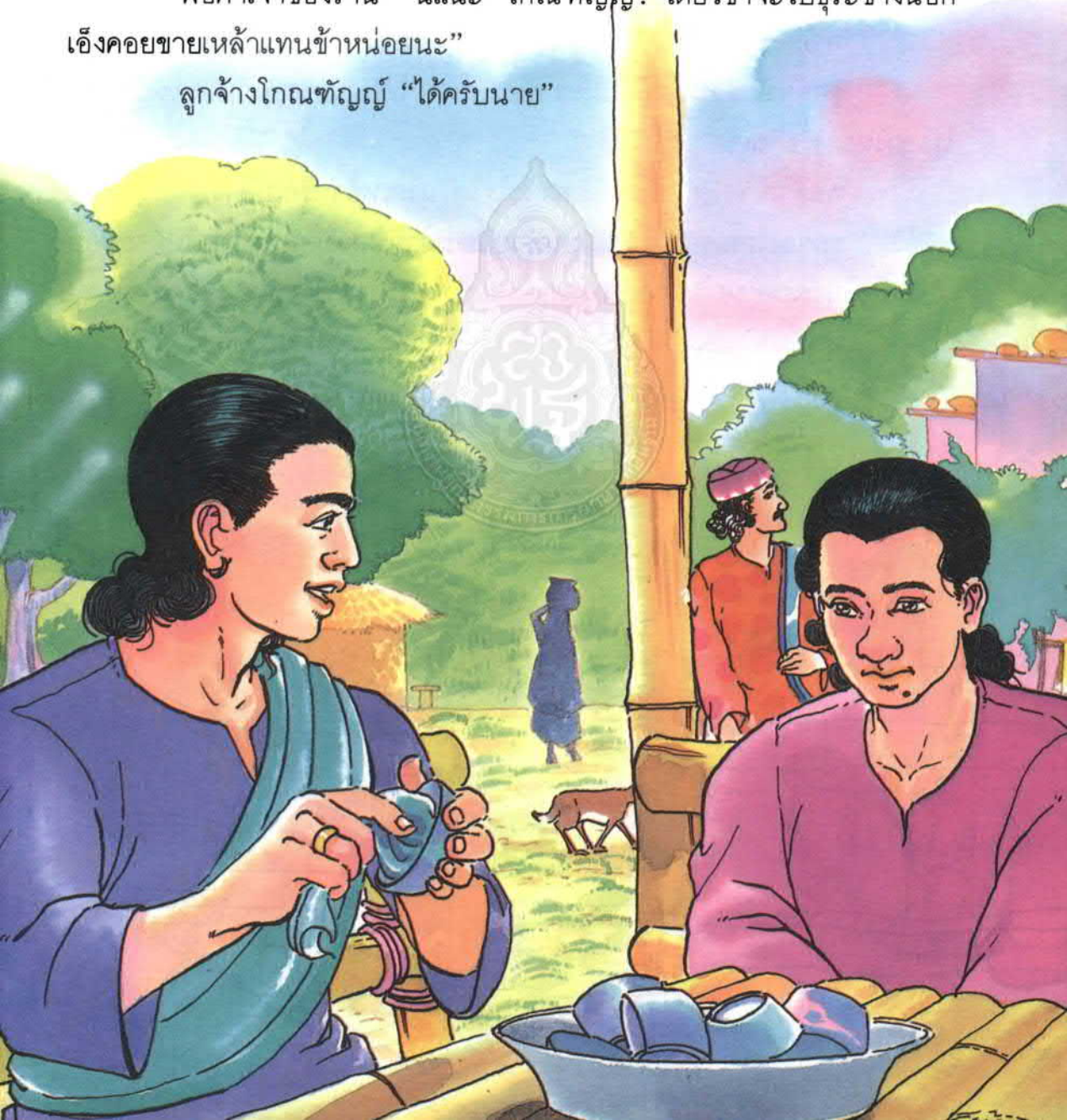
ลูกจ้างคนหนึ่งเป็นผู้ชายชื่อนายโกณฑัญญะ หรือโกณฑัญญ์ ซึ่งเป็นชื่อที่พ้องกันกับพระสาวกรูปหนึ่งของพระพุทธเจ้าในกลุ่มพระปัญจวัคคีย์

ที่ร้านขายเหล้าของพ่อค้าเหล้ามีถ้วยเปล่าสำหรับใส่เม็ดเกลือ ชาดก
 เรื่องนี้บอกไว้แค่นั้น ไม่ได้บอกว่าจะมีมะขามเปียกหรือมะยมดองใส่ไว้ให้ด้วย
 หรือไม่ บรรดาคอสุราเมื่อยกถ้วยเหล้าขึ้นจรดริมฝีปากจิบเหล้าเบา ๆ แล้ววาง
 ถ้วยลง แล้วก็จะเอื้อมมือหยิบเอาเม็ดเกลือเข้าปาก คล้ายเป็นของแกล้มที่ทำให้
 เหล้าเดินดีตามภาษาขี้เมาว่า

พ่อค้าเจ้าของร้าน “นี่แน่ะ โกณฑัญญ! เดี่ยวข้าจะไปธุระข้างนอก
 เอ็งคอยขายเหล้าแทนข้าหน่อยนะ”

ลูกจ้างโกณฑัญญ “ได้ครับนาย”

ลูกจ้างที่ชื่อโกณฑัญญ์เป็นคนชื่อ ไร่ และปรารถนาดีเกินไป จนนายของเขาเดือดร้อน เมื่อนายของเขากลับจากธุระมาถึงร้านขายเหล้าของเขา ได้เห็นร้านว่างเปล่า ภาพบรรดาคอสุราที่เคยแน่นร้านอย่างเก่าก่อนมาทุกวันก็ไม่รู้หายไปไหนหมด เห็นแต่ความว่างเปล่า ไม่มีซีเมาสักคน

พ่อค้าเจ้าของร้าน “เอ็งไม่อยู่ร้านขายเหล้าดอกหรือ”

ลูกจ้างโกณฑัญญ์ “อยู่ครับนาย ผมอยู่ตลอด ไม่ได้ไปไหน”

พ่อค้าเจ้าของร้าน “แล้วลูกค้าพาประจำไปไหนหมดละ เกิดอะไรขึ้นหรือ”

ลูกจ้างโกณฑัญญ์ “ไม่ทราบครับนาย ได้ยินเสียงบ่นกันว่า เหล้าวันนี้ไม่เอาไหน พอกินเข้าไปก็คายทิ้ง”

พ่อค้าเจ้าของร้าน “เอ็งเอาอะไรใส่ในไหเหล้าหรือเปล่า”

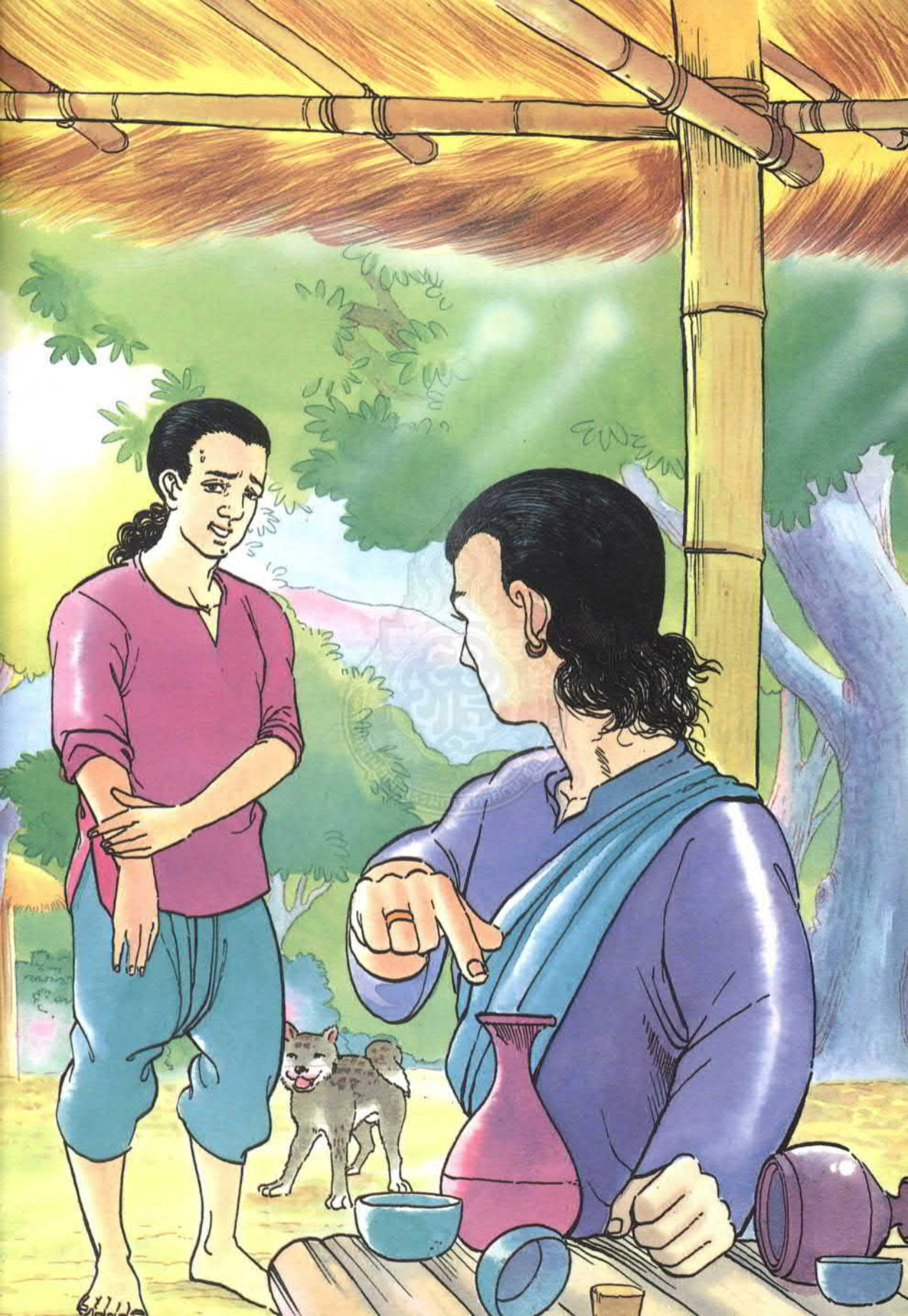
ลูกจ้างโกณฑัญญ์ “ผมเห็นพวกซื้อเหล้ากิน พอกินเหล้าเข้าไปก็จะหยิบเม็ดเกลือในถ้วยตามเข้าปากกันทุกคน ผมเข้าใจว่าเหล้านายอ่อนเค็มครับนาย”

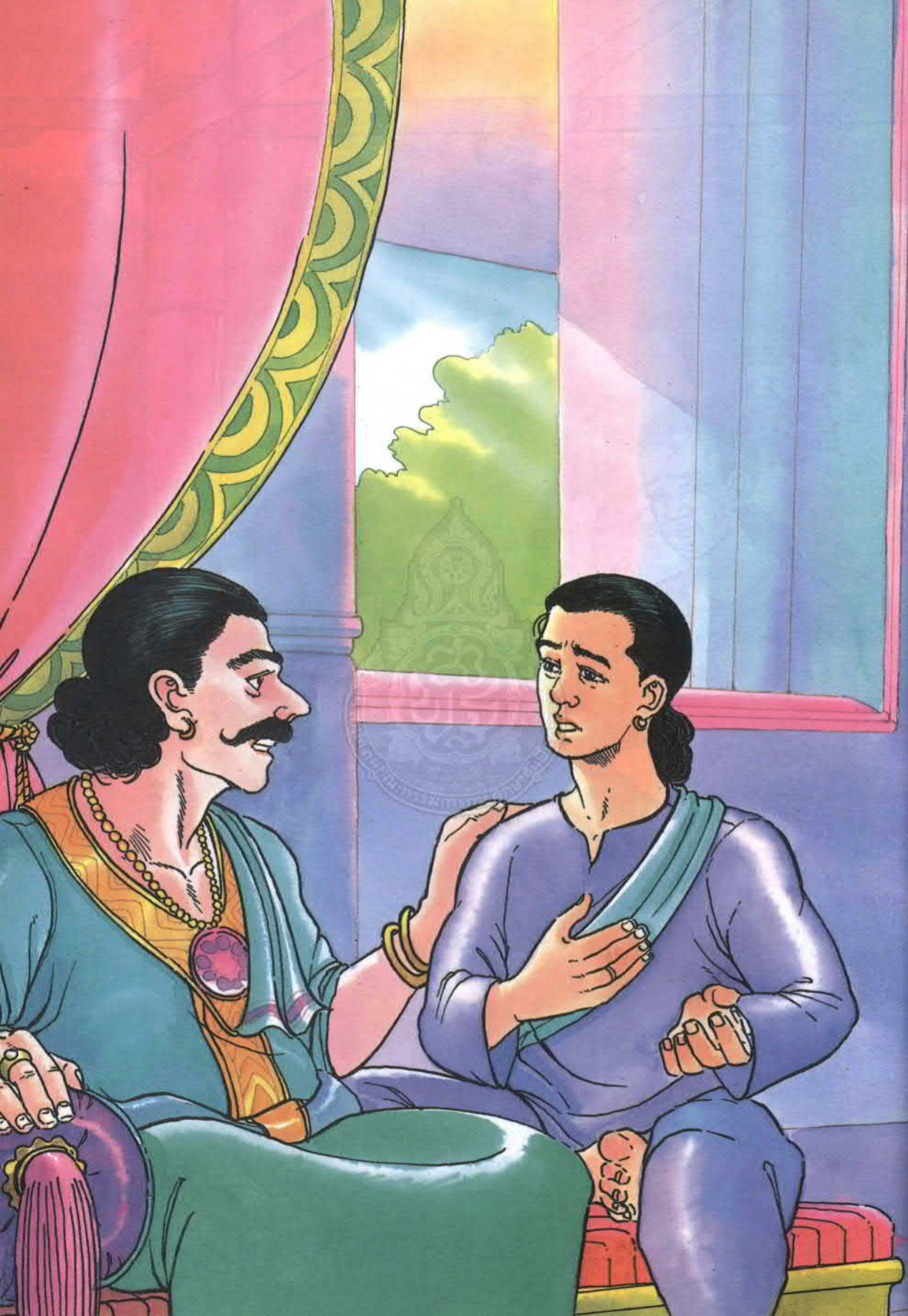
พ่อค้าเจ้าของร้าน “เอ็งเลยเติมเกลือใส่ในไหเหล้าเข้าละซีท่า”

ลูกจ้างโกณฑัญญ์ “ครับนาย แต่ผมใส่เท่านั้นเดี๋ยวเท่านั้น”

พ่อค้าเจ้าของร้าน “ไอ้ไร่ ไอ้เซ่อ! ทำเอาข้าฉิบหายแล้วไหมละ”

พ่อค้าเจ้าของร้านเหล้าเสียใจในความขาดทุนครั้งนี้ยิ่งนัก จึงไปเล่าความให้ท่านเศรษฐีฟัง ท่านเศรษฐีฟังแล้วก็ครางออกมา ท่านผู้เรียบเรียงชาดกเรื่องนี้ได้ร้อยกรองบรรยายความรู้สึกของท่านเศรษฐีเป็นคำฉันท์บาลี

คำร้อยกรองนั้นมีว่า

น เว อนตฺตกุสเลน

อตฺตจรียา สุขาวหา

หาเปติ อตถํ ทุมฺเมโธ

โกณฺทญฺโฆ วารุณี ยถา

แปลถอดความเป็นกลอนสุภาพได้ว่า

คนโง่ทำอะไรทำไมก็ไร้ประโยชน์

ซ้ำยังโทษให้เกิดเพราะความเขลา

เหมือนลูกจ้างโกณทัตญญ์ปัญญาเบา

ทำให้เหล้าเสียรสหมดไหเอ๋ย

พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมย้ำแถมหาเศรษฐีว่า การใช้ให้คนโง่ทำกิจการอะไร แล้วคนโง่ทำกิจการนั้นด้วยความโง่และความปรารถนาดีจนเกินไป การงานย่อมเสียหาย

จบแล้วพระพุทธเจ้าทรงกลับชาติบุคคลในชาดกเรื่องนี้ว่า ลูกจ้างชื่อโกณทัตญญ์ครั้งนั้นคือลูกจ้างของเพื่อนเศรษฐีในบัดนี้ ส่วนพ่อค้าเหล้าในครั้งนั้นคือ พระพุทธองค์ ในบัดนี้

จบชาดกเรื่อง ผู้ปรารถนาดีด้วยความโง่ ลงด้วยประการฉะนี้

ชาดกเรื่อง โลกนักมักเสีย
ผล เป็นชื่อภาษาไทย ถอดความ
มาจากเรื่อง ปุติมังสชาดก หมวด
เอกนิบาต แห่งพระสุตตันต-
ปิฎก

เหตุเกิดของชาดกเรื่องนี้
มีดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้า
ประทับอยู่ในพระเชตวนาราม
กรุงสาวัตถี เมืองหลวงของ
แคว้นโกศล ทรงปรารภความ
ประพฤติของพระภิกษุหลายรูป
ในวัด ซึ่งไม่มีใครสำรวม เช่น
ชอบดูสิ่งที่ไม่ควรดู ซึ่งไม่เหมาะ
สมแก่สมณวิสัย หรือไม่เป็น
สมณสาธูป จึงรับสั่งให้พระ
อานนท์เรียกพระภิกษุเหล่านั้น
มาประชุมพร้อมกัน แล้วพระ
พุทธเจ้าเสด็จไปยังที่ประชุมนั้น
ตรัสตักเตือนพระภิกษุเหล่านั้น
ความสรุปมีว่า การที่พระภิกษุ
ดูสิ่งที่ไม่ควรดูโดยไม่สำรวม
ระวังนั้น จะเสื่อมจากมรรคผล
เหมือนหมาจิ้งจอกในอดีตเสื่อม
จากผลประโยชน์

พระภิกษุเหล่านั้นใคร่ทราบ
เรื่องราวนั้น ได้กราบทูลอาราธนา
ให้ทรงแสดง พระพุทธเจ้าจึงตรัส
ปุติมังสชาดก

เรื่องมีดังต่อไปนี้

ไลภนักมักเสียผล

ที่ถ้ำแห่งหนึ่งในป่าหิมพานต์ มีหมาจิ้งจอกสองตัวเมียอาศัยอยู่ ถัดจากที่อยู่ของหมาจิ้งจอกไปไม่ไกลนัก มีแพะฝูงหนึ่งอาศัยอยู่ที่บริเวณส่วนหนึ่งของเชิงเขาหิมพานต์ แพะฝูงนั้นมีนางแพะเป็นหัวหน้านำฝูง

หมาจิ้งจอกเคยลอบกัดแพะซึ่งเป็นบริวารของนางแพะคาบไปกินเป็นอาหารมาแล้ว ก็อยากจะกินนางแพะผู้เป็นจ่าฝูง ทั้งนี้ด้วยความคิดสกปรกว่านางแพะค่อนข้างฉลาด การลกลอบกัดแพะบริวารแต่ละครั้งยากแสนยาก แต่ถ้าได้จับนางแพะกินแล้วก็จะสามารถกัดแพะนอกนั้นกินเป็นอาหารได้อย่างสบาย

หมาจิ้งจอกจึงปรึกษากับนางหมาจิ้งจอกผู้เป็นเมียของตนในวันหนึ่ง
หมาจิ้งจอก “พี่มีอุบายจับแพะกินเป็นอาหาร แต่พี่ทำผู้เดียวไม่ได้ เธอ
ต้องร่วมมือด้วย”

นางหมาจิ้งจอก “พี่จะให้ทำอะไรหรือ”

หมาจิ้งจอก “ให้เธอพยายามไปทำความคุ้นเคยกับแพะฝูงนั้น โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งกับนางแพะหัวหน้าฝูง ให้ตายใจว่าเธอไม่เป็นพิษเป็นภัยกับนาง”

นางหมาจิ้งจอก “แล้วต่อไปล่ะ”

หมาจิ้งจอก “เมื่อนางแพะตายใจเชื่อสนิทแล้ว พี่จะแก้งนอนตาย

แล้วให้เธอตีหน้าเศร้าให้สนิทเข้าไปขอความช่วยเหลือ อ่อนวอนให้นางแพะ มาช่วยจัดการศพพี่ เมื่อนางแพะเข้ามาใกล้พี่ ตอนนี้จะเป็นเรื่องของพี่ที่จะจัดการเอง”

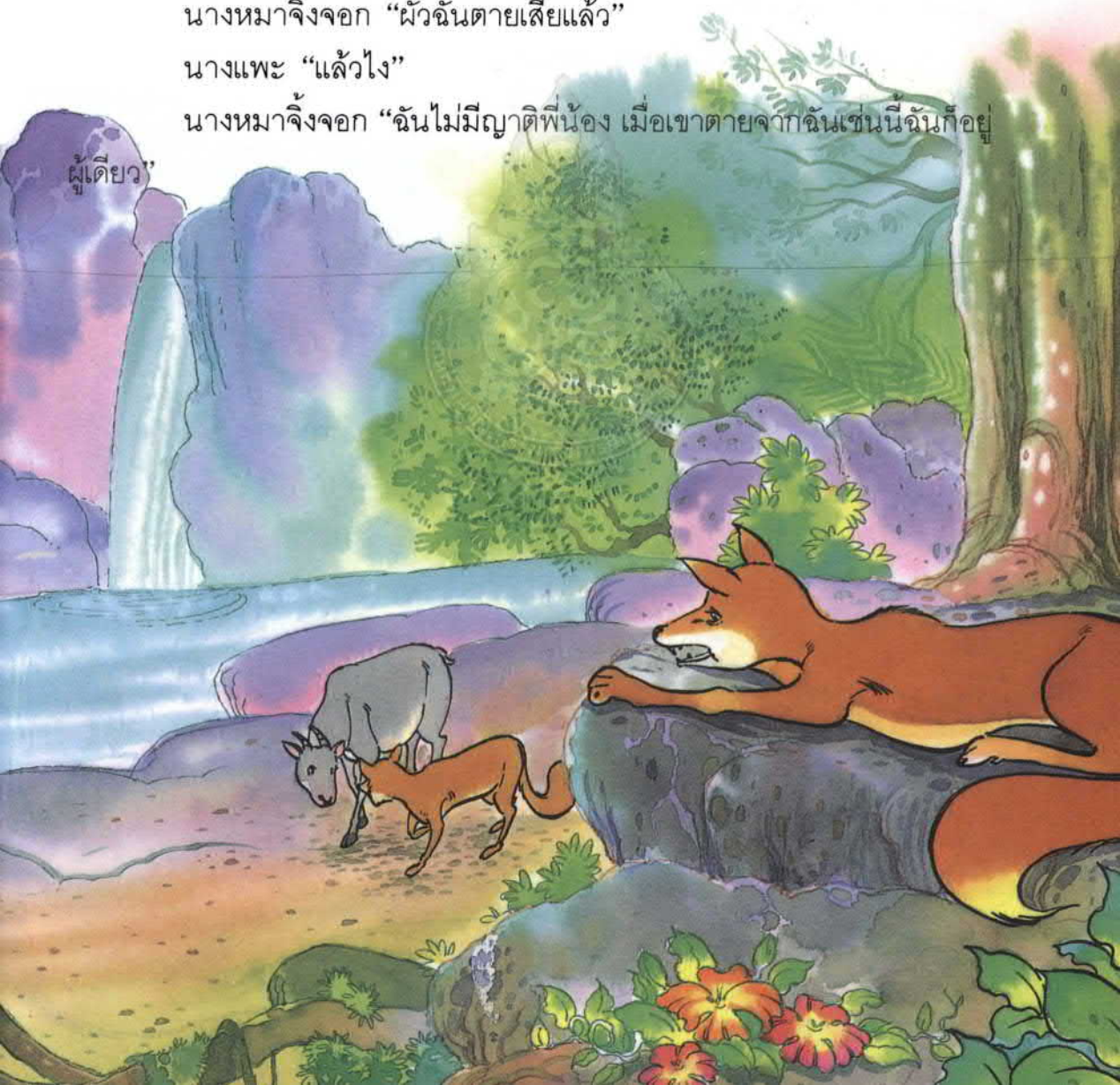
อุบายของหมาจิ้งจอกได้เป็นไปตามแผนสำเร็จเกือบทุกขั้นตอน นางหมาจิ้งจอกคุ้นเคยกับนางแพะ จนเป็นเพื่อนสนิทกัน แล้ววันหนึ่ง นางหมาจิ้งจอก ก็ทำหน้าละห้อยสรวอยเศร้าให้นางแพะเห็น

นางแพะ “เธอเป็นอะไร ไม่สบายหรืออย่างไร”

นางหมาจิ้งจอก “ผัวฉันตายเสียแล้ว”

นางแพะ “แล้วไง”

นางหมาจิ้งจอก “ฉันไม่มีญาติพี่น้อง เมื่อเขาตายจากฉันเช่นนี้ฉันก็อยู่
ผู้เดียว”

นางแพะ “เมื่อเขายังมีชีวิตอยู่ เขาลักลอบกัดลูกน้องฉันตายไปหลายตัว”
 นางหมาจิ้งจอก “มา ภาโย มตโก กิง กริสุสติ อย่างกลัวเลย เขาตายแล้ว
 จะทำอะไรได้”

นางแพะตายใจ เดินตามนางหมาจิ้งจอกมาจนถึงสถานที่ที่หมาจิ้งจอก
 แกล้งนอนตายอยู่ หมาจิ้งจอกได้ยินเสียงนางหมาจิ้งจอกเมียของตนและนางแพะ
 เดินשובกลับมาในระยะใกล้ ด้วยความโลภก็ผงกหัวขึ้นมองดูสัตว์ทั้งสอง

เท่านั้นเอง นางแพะซึ่งคอยระวังตัวอยู่แล้วก็ทราบกลอุบายลง จึง
 วิ่งแจ้นกลับที่อยู่ของตน

หมาจิ้งจอกเห็นเช่นนั้น ก็ดำนางหมาจิ้งจอกเมียของตนว่า “เธอนี่บ้า
 หรือไง ทำไมให้มันวิ่งกลับไปได้”

นางหมาจิ้งจอกก็โมโห จึงด่าหมาจิ้งจอก คำด่าของนางหมาจิ้งจอกนั้น
ท่านผู้รจนาชาติได้ร้อยกรองเป็นคำฉันท์บาลี

คำฉันท์นั้นมีว่า

ตฺว โยสิ สมฺม อุมฺมตฺโต

ทุเมโธ อวิจฺจโน

โย ตฺว มตฺตลยํ กตฺวา

อกาเลน วิปฺกฺขติ

แปลถอดความเป็นกลอนสุภาพได้ว่า

แก่นั่นแหละเป็นเช่นคนบ้า

เกิดเป็นหมาสันดาลพาลโง่เขลา

ทำนองตายหายใจเพียงแผ่วเบา

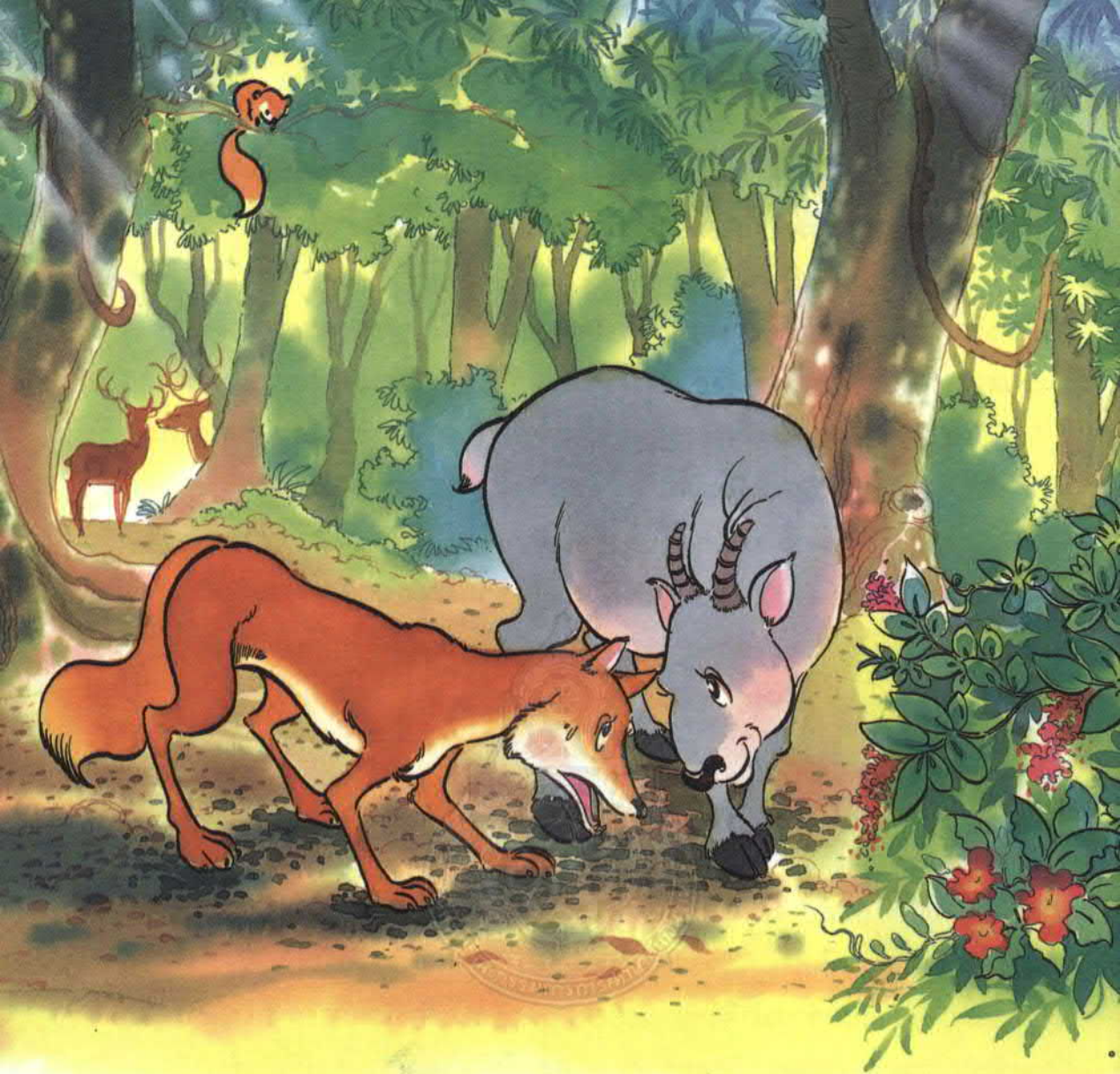
เสือกงี่เง่าโง่หวมองจ้องก่อนเลย

หมาจิ้งจอกถูกเมียสับเข้าไปด้วยคำด่าที่เจ็บแสบ ก็ก้มหัวลงด้วยความ
เสียใจ พอเห็นผิวเสียใจเมื่อกี้ใจอ่อน นางหมาจิ้งจอกจึงปลอบใจหมาจิ้งจอกว่า
“พ้ออย่าเพิ่งเสียใจเลย ฉันจะลองแก้ตัวใหม่อีกสักครั้ง”

ครั้นจำเนียรกาลล่วงมา นางหมาจิ้งจอกก็ไปตีสสนิทกับนางแพะอีก
พูดแก้ตัวว่านางนึกว่าหมาจิ้งจอกผิวของตนตายแน่แล้ว เขากลับฟื้นขึ้นมาได้อีก
อย่างประหลาด นางหมาจิ้งจอกแสดงความเสียใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

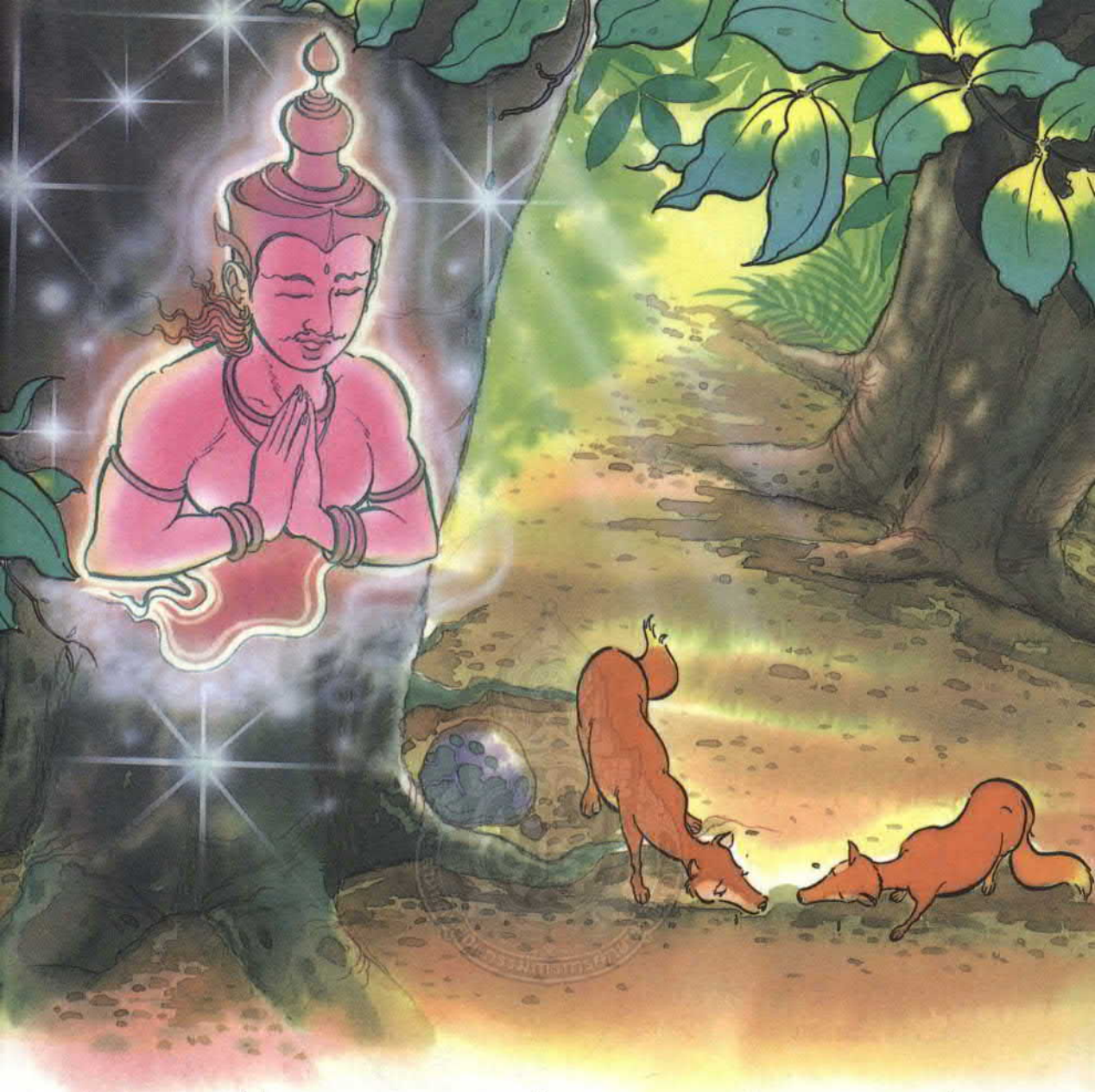
วันหนึ่ง นางหมาจิ้งจอกก็บอกกับนางแพะว่า ใครจะเชิญนางแพะไป
กินเลี้ยงที่บ้านหรือสำนักถ้ำของตน ทั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจดีและกระชับสัมพันธ-
ไมตรีเก่าก่อนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

นางแพะจึงว่า “ฉันยินดีรับเชิญ แต่พวกฉันเยอะนา ฉันมีแพะเป็นบริวาร
หลายร้อย นอกจากนั้นยังมีหมาป่าอีก ๔ ฝูง แต่ละฝูงมีบริวารเป็นร้อยๆ ถ้า
อาหารไม่พอกินจะทำอย่างไร”

เมื่อเห็นนางหมาจิ้งจอกอ้าอึ้ง นางแพะก็ได้ทักขึ้นว่า “หมาป่าแต่ละตัวล้วนดุร้ายและกินจุ ถ้ากินไม่อิ่มก็จะโมโหดุร้าย ก็จะรุมฉีกกินเนื้อเธอ และผิวของเธอ แล้วเธอจะอย่างไร ถึงเวลานั้นฉันช่วยอะไรไม่ได้นะเธอ เดียวจะว่าไม่บอก”

นางหมาจิ้งจอกได้ฟังดังนั้นก็ตาเหลือกกลัวถูกฉีกเนื้อเป็นชิ้นกินเป็นอาหาร จึงตะลิตะลานวิ่งแจ้นกลับไปรายงานผิวของตนด้วยความผิดหวังที่แผนล้มเหลว

ณ ที่ที่สองสัตว์สนทนากันอยู่นั้น มีต้นไม้ใหญ่ซึ่งมีรุกขเทพตนหนึ่ง
สิงอยู่ ได้เห็นได้ฟังเหตุการณ์ทั้งหมด ก็อดสรรเสริญปัญญาคุณเกลือจิ้มเกลือหรือ
เพชรตัดเพชรของนางแพะไม่ได้ ก็สาธุการขึ้นเบา ๆ

พระพุทธเจ้าตรัสชาดกเรื่องนี้จบแล้ว ได้ทรงแสดงอริยสัจ ๔ แล้วทรง
กลับชาติชาดกไว้เพียงว่า รุกขเทพที่ต้นไม้ใหญ่ผู้เห็นเหตุการณ์ในครั้งนั้นคือ
พระพุทธองค์ ในบัดนี้

จบชาดกเรื่อง **โลกนักรมกัมภีร** ลงด้วยประการฉะนี้

สำนวนคำภาษาไทยว่า “ให้ร้ายป้ายสี” หรือ บางแห่ง ก็ว่า “สาดโคลนป้ายสี” จะได้ มาจากชาดกที่ชื่อว่า มณีสุก- รชาดก หรือไม่ลองพิจารณาดู

ชาดกเรื่องนี้อยู่ใน หมวด ตักนิบาต ใน นิบาตชาดก แห่ง พระสุตตันตปิฎก

เหตุเกิดของชาดกเรื่องนี้ มีดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้า ประทับอยู่ในวัดพระเชตะวัน เมืองสาวัตถี เมืองหลวงของ แคว้นโกศล ทรงทราบเรื่องที่ พระสงฆ์นำมาสนทนากันที่โรง สนทนาธรรมตามปกติทุกวัน อย่างเก่าก่อนเคยมา

เรื่องที่พระสงฆ์นำมาสนทนา ถกปัญหากันวันนั้นคือ เรื่อง ศาสดาณะอื่น ๆ ซึ่งอยู่ภาย นอกศาสนาพุทธในครั้งนั้นได้ แฉแพร่แนวคำสอนของตนด้วย การใส่ร้ายป้ายสีพระพุทธเจ้า

สมัยนั้นเมืองสาวัตถีของ
แคว้นโกศลเป็นเมืองใหญ่ มี
พลเมืองมาก คณะผู้เผยแผ่
แนวคำสอนของตนก็มีมาก วัด
พระพุทธศาสนาก็มีอยู่ในเมืองนี้
๒ แห่ง คือ

๑. วัดพระเชตวัน ซึ่งคหบดี
หรือผู้มั่งคั่งผู้หนึ่งซึ่งมีนามว่า
สุทตฺต หรือที่เรียกกันทั่วไปใน
นามว่า “อนาถบิณฑิกเศรษฐี”
สร้างถวาย วัดนี้ตั้งอยู่ทางทิศใต้
ของเมืองสาวัตถี

๒. วัดบุพพาราม ซึ่ง
อุบาสิกามีชื่อเสียงและมั่งคั่ง
ชื่อนางวิสาขาสั่งสร้างถวาย วัดนี้
ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของเมือง
แห่งเดียวกันนี้

เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จมา
ทรงเผยแผ่พระศาสนาที่เมืองนี้
ทำให้ประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่
พระราชาแห่งแคว้นนี้เป็นต้น
ลงมา ได้หันมานับถือคำสั่งสอน
ของพระพุทธเจ้า ทำให้คณะ
ผู้สอนคำสอนอื่นๆ ซึ่งมีอยู่

มากมายในสมัยนั้นอิจฉาริษา เพราะถือว่าทำให้คณะของตน ด้อยความนับถือลง คณะผู้ เผยแพร่คำสอนอื่น ๆ จึงหาทาง บ่อนทำลายพระพุทธเจ้าด้วยการให้ร้ายป้ายสีและโฆษณา ขว่นเชื้อสารพัด

เรื่องที่คณะเผยแพร่คำสอน อื่น ๆ ยกขึ้นมาใส่ความพระ- พุทธเจ้านั้น บางเรื่องเป็นข้อ กล่าวหาที่ร้ายแรง เช่น นำศพ คนตายใหม่ ๆ มาแก้ประจานว่า พระพุทธเจ้าและพระสาวกของ พระพุทธเจ้าเป็นผู้ลงมือฆ่า จนทางบ้านเมืองสมัยนั้นต้อง สอบสวนเพื่อถวายความเป็น ธรรมแก่พระพุทธเจ้าและพระสงฆ์ สาวก จนได้ความจริงว่าทุกเรื่อง ที่มีผู้สร้างใส่ร้ายป้ายสีนั้นล้วน แต่ไม่เป็นความจริงทั้งสิ้น ทำให้ ผู้ใส่ร้ายป้ายสีได้รับการลงโทษ และทำให้พระพุทธเจ้าและพระสงฆ์ สาวกเป็นที่เคารพนับถือของ ประชาชนยิ่งขึ้น

บางเรื่องที่คณะผู้เผยแพร่คำสอนอื่น ๆ ใส่ร้ายพระพุทธเจ้านั้น พระภิกษุบางรูปฟังแล้วทนไม่ได้ เพราะทราบดีว่าไม่มีมูลความจริง จึงกราบทูลพระพุทธเจ้าให้ทรงออกคำแถลงโต้ตอบ พระพุทธเจ้าตรัสปฏิเสธด้วยเหตุผลว่า การโต้ตอบกันนั้นไม่ใช่หลักธรรมของพระพุทธศาสนา การถูกคนอื่นใส่ร้ายป้ายสีแล้วโต้ตอบด้วยการให้ร้ายป้ายสีก็ไม่ใช่หลักคำสอนของพระองค์

หลักคำสอนของพระพุทธเจ้าในเรื่องเช่นนี้มีอยู่ว่าให้ชนะคำใส่ร้ายป้ายสีด้วยความจริง

พระสงฆ์ทั้งปวงนำเรื่องดังกล่าวมาสนทนากันด้วยความอัศจรรย์ใจว่า แม้จะถูกใส่ร้ายป้ายสี แต่พระพุทธเจ้าก็มิได้มัวหมอง มีแต่ความบริสุทธิ์ยิ่งขึ้น และประชาชนผู้ทราบความจริงต่างนับถือกันมากยิ่งขึ้น ตรงกันข้ามผู้ให้ร้ายป้ายสีกลับได้รับ

การลงโทษและเสื่อมความนับ
ถือลง

พระพุทธเจ้าจึงเสด็จมายัง
ที่ประชุมพระสงฆ์ แล้วตรัสแก่
พระสงฆ์ทั้งปวงว่า ธรรมดา
พระพุทธเจ้าทั้งหลายนั้น แม้
จะถูกใส่ร้ายป้ายสีด้วยเรื่องที่ไม่เป็นจริงก็มิได้เกิดความเศร้า
หมอง มีแต่กลับบริสุทธิ์ผุดผ่อง
ยิ่งขึ้น เหมือนแก้วมณีในถ้ำที่
ถูกหมูป่าฝูงหนึ่งใช้โคลนป้ายก็
ไม่เศร้าหมอง ยังคงเป็นแก้วมณี
อยู่อย่างเดิม ดังที่เคยมีมาแล้ว
ในอดีต

พระสงฆ์ทั้งปวงใคร่ทราบ
เรื่องราวในอดีตนั้น ได้กราบทูล
พระพุทธเจ้าให้ทรงแสดง พระ-
พุทธเจ้าจึงตรัสชาดกที่ให้ชื่อ
ในภาษาไทยว่า “ให้ร้ายป้าย
โคลนป้ายสี”

เรื่องมีดังต่อไปนี้

ให้ร้ายป้ายโคลนป้ายสี

ที่ป่าหิมพานต์เชิงเขาหิมาลัยซึ่งเป็นป่าใหญ่ในประเทศอินเดียสมัยนั้น มีพระฤๅษีท่านหนึ่งบำเพ็ญธรรมอยู่ในที่พักปฏิบัติธรรมที่เรียกว่า “อาศรม” ไม่ไกลจากปากถ้ำเชิงเขาแห่งหนึ่ง

ในถ้ำนั้นมีสุกรหรือหมูป่าฝูงหนึ่งจำนวน ๓๐ ตัวอาศัยอยู่ในถ้ำ และที่ผนังถ้ำด้านในนั้นเป็นแก้วมณีและแก้วไพฑูรย์ส่องแสงประกายแพรวพราว ใครผ่านเข้าออกที่ปากถ้ำนั้นจะเห็นเงาของตนเอง เหมือนส่องหรือเดินผ่านกระจกเงาสะท้อนให้เห็นภาพชัดเจน

ที่บริเวณหน้าถ้ำแห่งนั้นมีราชสีห์ตัวหนึ่งออกจับเหยื่อหากินเดินผ่านไป
ผ่านมาอยู่แทบทุกวัน เวลาราชสีห์เดินผ่านปากถ้ำ บรรดาหมูป่าทั้งหลายได้เห็น
เงาราชสีห์ก็หวาดผวาสะดุ้งตกใจกลัวกันออกสันขวัญแขวน เพราะบรรดาสัตว์ป่า
ทั้งหลายถือกันว่าราชสีห์เป็นเจ้าแห่งสัตว์ป่า เป็นสัตว์มีกำลังมหาศาล ทั้งดูร้าย
สามารถใช้กำลังล้มสัตว์ป่าทุกชนิดได้ แม้แต่ช้างก็ยังเกรงกลัวราชสีห์

ด้วยความหวาดกลัวซึ่งมีอยู่แทบทุกวัน ทำให้บรรดาหมูป่า ๓๐ ตัว
เดือดร้อน จนวันหนึ่งได้ประชุมปรึกษากันเพื่อหาทางป้องกันว่าจะทำอย่างไร
ดีจึงจะไม่ได้เห็นภาพของราชสีห์ปรากฏที่ผนังถ้ำ แล้วก็ลงความเห็นพ้องต้องกันว่า
เป็นเพราะความแพรวพราวของผนังถ้ำนี้เป็นเหตุ ควรจะหาอะไรมาป้ายผนังถ้ำ
ให้เศร้าหมอง ไม่เป็นเงาสะทอนภาพ

หมูป่าลงความเห็นกันว่าโคลนที่พวกตนชอบลงนอนเกลือกกลิ้งแก้ความร้อนนั้นแหละดีที่สุด สำหรับนำมาป้ายผนังถ้าให้ใคร่หมองไม่ให้สะท้อนภาพ

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา บรรดาหมูป่าจึงลงลำห้วยแล้วนอนเกลือกกลิ้งโคลนให้เลอะเทอะทั้งตัวแล้วเดินขึ้นมาใช้ร่างที่เปื้อนเปรอะโคลนนั้นเสียดสีด้วยสีข้างที่ผนังถ้ำ แต่ยิ่งบรรดาหมูป่าป้ายโคลนเสียดสี ผนังถ้ำยิ่งแวววาวเป็นเงายิ่งขึ้น

บรรดาหมูป่า
จนด้วยสติปัญญา แต่พลัน
นึกขึ้นได้ว่าไม่ไกลจากนี้
พระฤๅษีผู้มีเมตตาสัตว์ป่า
อาศัยปฏิบัติธรรมอยู่ใน
อาศรมศาลาที่พำนัก พระ
ฤๅษีเท่านั้นเข้าใจเสียง
ภาษาร้องและความรู้สึก
ของสัตว์ป่าเป็นอย่างดี
บรรดาหมูป่าจึงพากันไป
ร้องทุกข์พระฤๅษี

เสียงแสดงความ
ร้องทุกข์ของบรรดาหมูป่า
นั้น ท่านผู้เรียบเรียงชาดก
เรื่องนี้ที่พระพุทธรเจ้าทรง
แสดงไว้ได้ร้อยกรองเป็น
คำฉันท์บาลี

บทร้อยกรองนั้นมีว่า

กริยา สดุด วสุธานี
ติสมตุตา วสามหเส
หญญมาม มณิโน อาถ
อติ ใน มนฺติตุ อหุ
แปลถอดความเป็นกลอนสุภาพได้ว่า
พวกผมสามสิบหมูอยู่ที่นี้
ครบเจ็ดปีป้ามณิให้ไคร้าหมอง

ไม่สำเร็จสมหวังดังใจปอง
จึงจำต้องทวนถามถึงความนัย
ว่าเหตุใดหลวงพ่อบุญพระฤๅษี
ยิ่งป่วยแก่วมณียิ่งสดใส
ได้โปรดเกิดหลวงตาปริชาโว
โปรดชวนไขให้แจ้งแถลงเออ

พระฤๅษีฟังภาษาหมูป่าเข้าใจ จึงตอบด้วยภาษาหมูป่า คำตอบนั้น
ท่านผู้เรียบเรียงชาดกเรื่องนี้ได้ร้อยกรองไว้เป็นคำฉันท์บาลี

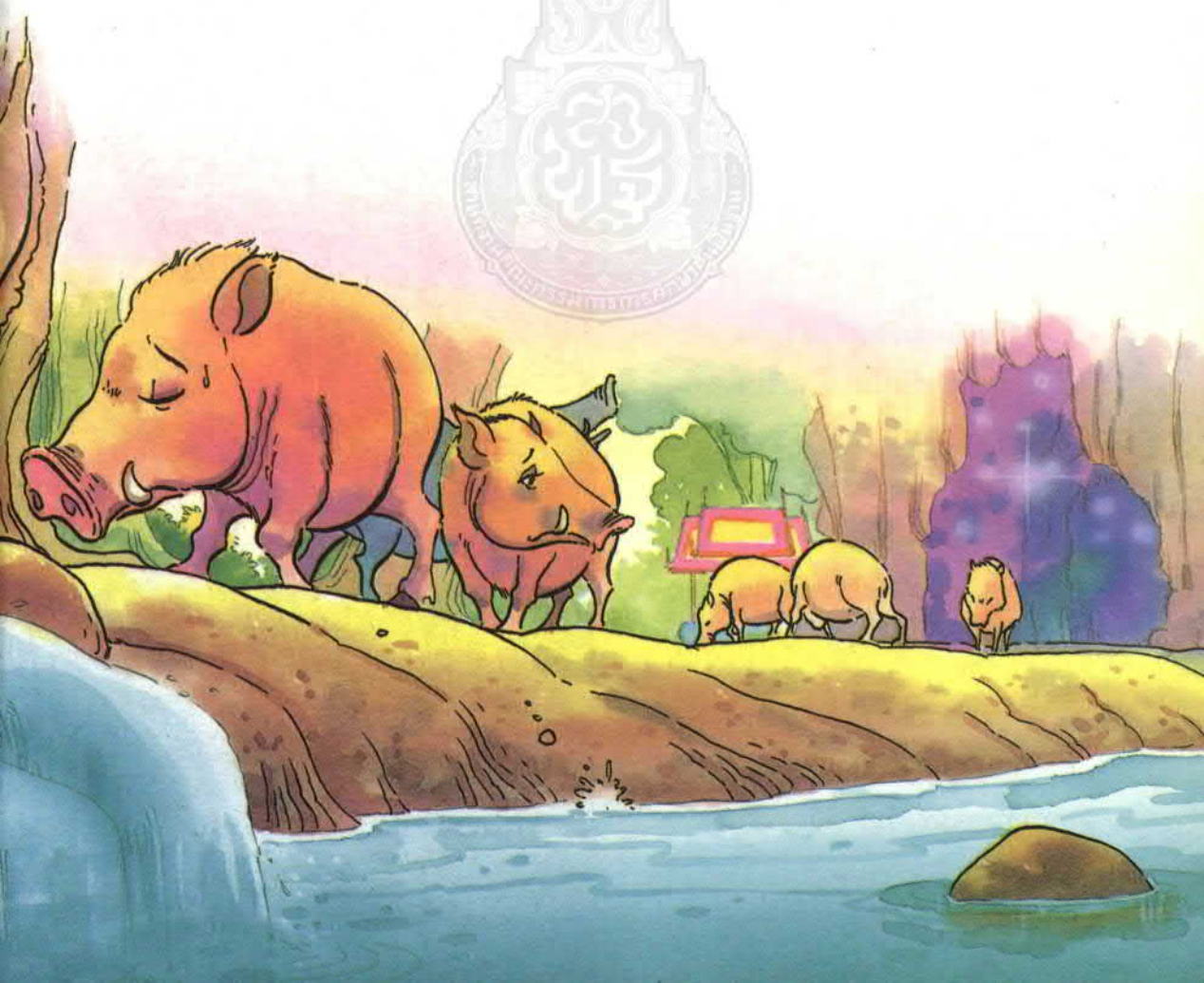
คำร้อยกรองนั้นมีว่า
อโย มณี เวฬุริโย
อกาโล วิมโล สุโก
นาสุส สกุกา สิริ หนุตฺ
อปกุกมถํ สุกรา
แปลถอดความเป็นกลอนสุภาพได้ว่า
แก่วมณีไพฑูรย์มูลค่ามาก
พวกเจ้าพากเพียรป่วยหมายสิญ
ก็ยิ่งแวววาวงามน่าดู
หาที่อยู่แห่งใหม่เกิดหมูเออ

บรรดาหมูป่าทั้ง ๓๐ ตัวได้ฟังคำตอบชี้แจงของพระฤๅษีเช่นนั้น ก็เลิกล้ม
ความตั้งใจป่วยโคลนผนึ่งถ้ำ แล้วพากันอพยพออกจากถ้ำแห่งนั้นไปอาศัยอยู่
ในที่แห่งใหม่

พระพุทธรเจ้าตรัสชาดกเรื่องนี้แล้วทรงย้าว่าความบริสุทธิ์นั้นไม่มีใคร
ป่วยโคลนป่วยสีให้เศร้าหมองได้

ตรัสแล้วพระพุทธรเจ้าทรงกลับชาติผู้แสดงในเรื่องชาดกไว้เพียงผู้เดียวว่า
พระฤๅษีครั้งนั้นคือ พระพุทธองค์ ในบัดนี้

จบชาดกเรื่อง ใส่ร้ายป่วยโคลนป่วยสี ลงด้วยประการฉะนี้

ชาดกเรื่องนากับสุนัข
จิ้งจอกมีอยู่ใน ทักขปุปผชาดก
หมวดชาดกเบ็ดเตล็ด ที่เรียกว่า
“ขุททกนิกาย” ใน นิบาตชาดก
แห่งพระสุตตันตปิฎก

เหตุเกิดของชาดกเรื่องนี้
มีดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้า
ประทับอยู่ในวัดพระเชตะวัน
เมืองสาวัตถี เมืองหลวงของ
แคว้นโกศล ทรงทราบเรื่องที่
พระภิกษุสงฆ์ในวัดนำมาสนทนา
กันในศาลาที่ประชุมในวัด

เรื่องที่พระภิกษุสงฆ์ในวัด
นำมาสนทนากันนั้น เป็นเรื่อง
เกี่ยวกับความประพฤติดของ
พระภิกษุรูปหนึ่ง ชื่อ พระอุ-
พนนธ์ ซึ่งมีจิตใจละโมบ และชอบ
สะสมปัจจัยและสิ่งของเครื่องใช้
ของสอย

ชาวบ้านที่เข้าไปบวชเป็น
พระภิกษุในวัดตั้งแต่สมัยพระ-
พุทธเจ้ามาจนทุกวันนี้ มีอภัยศัย

นิสัย สติปัญญา และคุณธรรม
ความประพฤติแตกต่างกัน การ
ศึกษา การอบรม และสกุลรุน
ชาติก็ต่างกัน ท่านผู้ใดมีพื้นเพ
อริยาศัยดีอยู่ก่อนมาบวชก็ดี
ยิ่งขึ้น ท่านผู้ใดอริยาศัยปาน
กลางมาบวชแล้วได้รับการศึกษา
อบรมก็ดีขึ้น แต่บางคนอริยาศัย
ต่ำทราม ครั้นเข้ามาบวชก็ไม่ทั้ง
นิสัยเดิม เพราะนิสัยไม่ติฝงลึก
อยู่ในสายเลือด แม้พระศาสนา
จะขัดเกลาก็ไม่เบาบาง

ท่านองเดียวกับเรื่องของ
พระอุปนันทซึ่งมีชีวิตอยู่ในสมัย
พระพุทธเจ้า ได้ประพจน์ในเวลา
บวชอยู่ในพระศาสนา

เรื่องราวของพระอุปนันท
มีอยู่ว่า วันหนึ่งพระภิกษุสองรูป
จำพรรษาในวัดแห่งหนึ่ง พอ
ออกพรรษาแล้วชาวบ้านนำผ้า
จำนำพรรษาและสิ่งของที่เหมาะ
แก่พระภิกษุสงฆ์ได้ใช้สอยมา
ถวาย

ผ้าจํานำพรรษาเป็นผ้าที่
ชาวบ้านจัดถวายพระภิกษุสงฆ์
ผู้ออกพรรษาหรือจําพรรษา
ครบ ๓ เดือนแล้ว ในกรุงเทพฯ
สมัยก่อนยังมีธรรมเนียมตาม
ประเพณีการทำบุญนี้ ทุกวันนี้
แทบจะไม่มีแล้ว จะมีอยู่ก็แต่
วัดตามหัวเมืองในชนบท

ผ้าจํานำพรรษาที่ชาวบ้าน
นำมาถวายพระภิกษุ ๒ รูปนั้น
เป็นผ้าชิ้นส่วน ๒ ผืน ผืนหนึ่ง
เป็นผ้าฝ้ายเนื้อหยาบยังไม่ได้
ตัดเย็บและย้อมสีให้เหมือนสีจิว
อีกผืนหนึ่งเป็นผ้าทอด้วยขนสัตว์
เนื้อละเอียดและงามดี พระภิกษุทั้ง
๒ รูปไม่รู้จะแบ่งกันได้อย่างไร

พอดีพระอุปนนท์เดินทาง
ไปยังวัดที่พระภิกษุทั้งสองจํา
พรรษาและกำลังมีปัญหาเรื่อง
ผ้าที่ชาวบ้านนำมาถวาย พระ
ภิกษุทั้ง ๒ รูปได้นำเรื่องนี้เสนอ
พระอุปนนท์ให้พิจารณาตัดสิน

พระอุปนนท์ได้ตัดผ้าฝ้าย
ออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนละเท่า ๆ

กัน แล้วชี้แจงแก่พระภิกษุทั้ง
๒ รูปว่า “นี่แน่ท่านทั้งสอง
เวลานี้ผมได้รับมอบอำนาจจาก
ท่านทั้งสองให้ทำหน้าที่เป็น
พระวินัยธร”

คำว่า “พระวินัยธร” เป็น
คำศัพท์ทางวินัยของพระสงฆ์
หมายถึง พระภิกษุผู้ทำหน้าที่
พิจารณาตัดสินปัญหาเรื่อง
เกี่ยวกับพระวินัยของพระภิกษุ

พระอุปนันทชี้แจงต่อไปว่า
“ผ้าฝ้าย ๒ ชิ้นซึ่งผมตัดแบ่ง
ส่วนให้เท่า ๆ กันนี้ให้ท่านทั้ง
สองรับเอาไปคนละส่วน ส่วน
ผ้าเนื้อดีผืนนี้ตามธรรมเนียม
ต้องเป็นของพระภิกษุผู้ทำหน้าที่
ตัดสินเรื่องราว”

ว่าแล้วพระอุปนันทก็ฉวย
เอาผ้าขนสัตว์เนื้อดีนั้นเข้าไปใส่
ย่ามของตนแล้วก็เดินทางจากไป
พระภิกษุทั้ง ๒ รูปก็มองตากัน
ด้วยความรู้สึกเหมือนกันหรือ
ตรงกันว่าถูกเอาเปรียบด้วยความ
ไม่เป็นธรรม เมื่อพระภิกษุทั้ง

สองเดินทางมาเฝ้าพระพุทธเจ้า
ที่วัดพระเชตุวัน ก็เล่าเรื่องที่เกิด
ให้พระภิกษุสงฆ์ในวัดฟัง

พระภิกษุสงฆ์ในวัดก็นำ
เรื่องนี้เป็นหัวข้อสนทนากันใน
วัดในเวลาเย็น จนความทราบถึง
พระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าได้
เสด็จมายังที่ประชุมพระสงฆ์
แล้วตรัสชาดกแก่พระสงฆ์ทั้งปวง

พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า
สุนัขจิ้งจอกเคยทำเรื่องทำนอง
นี้แก่นาก ๒ ตัวมาแล้วในอดีต

พระสงฆ์ทั้งปวงใคร่ทราบ
เรื่องราวในอดีตนั้น ได้กราบทูล
อาราธนาให้ทรงแสดง พระ-
พุทธเจ้าจึงตรัสชาดกซึ่งให้ชื่อ
เรื่องในภาษาไทยว่า “นากับ
สุนัขจิ้งจอก”

เรื่องมีดังต่อไปนี้

นากับสุนัขจิ้งจอก

วันหนึ่ง นาก ๒ ตัวซึ่งเป็นเพื่อนกันชวนกันออกท่องลำน้ำเพื่อหาปลากินเป็นอาหาร นากเป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ตัวคล้ายพังพอน มุดน้ำว่ายน้ำคล่องแคล่วจับปลาเก่ง

ก่อนลงน้ำหาปลา นากทั้งสองตกลงกันว่า ตัวหนึ่งให้ลงน้ำลึก อีกตัวหนึ่งให้เลียบเลาะหาปลาตามชายหาดริมฝั่งน้ำตื้น ทั้งนี้เพราะว่าบางครั้งปลาชุมในน้ำลึก น้ำตื้นไม่ใคร่มีปลา และบางที่น้ำตื้นปลาชุม น้ำลึกไม่มีปลาจะได้ไม่พลาด

ปรากฏในเวลาต่อมาว่านกที่ลงหาปลาเล็กโชคดีได้ปลาตะเพียนตัวใหญ่ ส่วนนกที่หาปลาทางริมฝั่งน้ำตื้นหาปลาไม่ได้ นกที่ได้ปลาจากน้ำลึกคาบเอาปลาตำคุดำว่ายมายบอกนกผู้เป็นเพื่อนให้ช่วยคาบปลาตะเพียนลากขึ้นฝั่ง

เมื่อทั้งสองลากเอาปลาขึ้นชายหาดริมฝั่งน้ำแล้วก็จะแบ่งปันปลากัน แต่เกิดปัญหาไม่รู้จะแบ่งกันอย่างไรดี ใครจะได้ปลาทางหัว ใครจะได้ปลาทางหางก็ตกลงกันไม่ได้

นกที่จับปลาได้ “เราลงน้ำลึก จับปลาได้ เราควรได้ท่อนหัว”

นกที่หาปลาไม่ได้ “เราทั้งสองหาปลาด้วยกัน ช่วยกันแบกช่วยกันหามขึ้นฝั่งด้วยกัน เป็นหุ้นส่วนกัน น่าจะได้ส่วนแบ่งเท่ากัน

นกทั้งสองเมื่อแรกก็เจรจากันด้วยดี แต่เมื่อตกลงกันไม่ได้ก็เกิดอารมณ์ร้อนแรงถกเถียงกันเสียงเอ็ดตะโร

ขณะนั้น สุนัขจิ้งจอกตัวหนึ่งซึ่งถูกเมียที่กำลังนอนแพ่ท้องอยากกินปลาตะเพียนสดอยู่ในถ้ำ ไล่ให้ออกไปหาปลาตะเพียนมาให้กิน ถ้าไม่ได้กินปลาตะเพียนสดจะต้องตายแน่ ๆ ก็ออกจากถ้ำเดินมาตามชายหาดริมฝั่งแม่น้ำได้ยินเสียงนกทั้งสองส่งเสียงเถียงกันอยู่ก็ทำที่เดินผ่านมาด้วยกิริยาไม่สนใจเรื่องที่นกทั้งสองถกเถียงกัน

นกทั้งสอง “คุณลุงครับ พวกผมแบ่งปลากันไม่ได้ ขอคุณลุงช่วยตัดสินด้วยเถิด”

สุนัขจิ้งจอก “ข้าทำงานตัดสินเรื่องราวของสุนัขจิ้งจอกลูกน้องข้ามาทั้งวันจนเมื่อยไปตามตัว เหนื่อยก็เหนื่อย อย่าให้ตัดสินเลย”

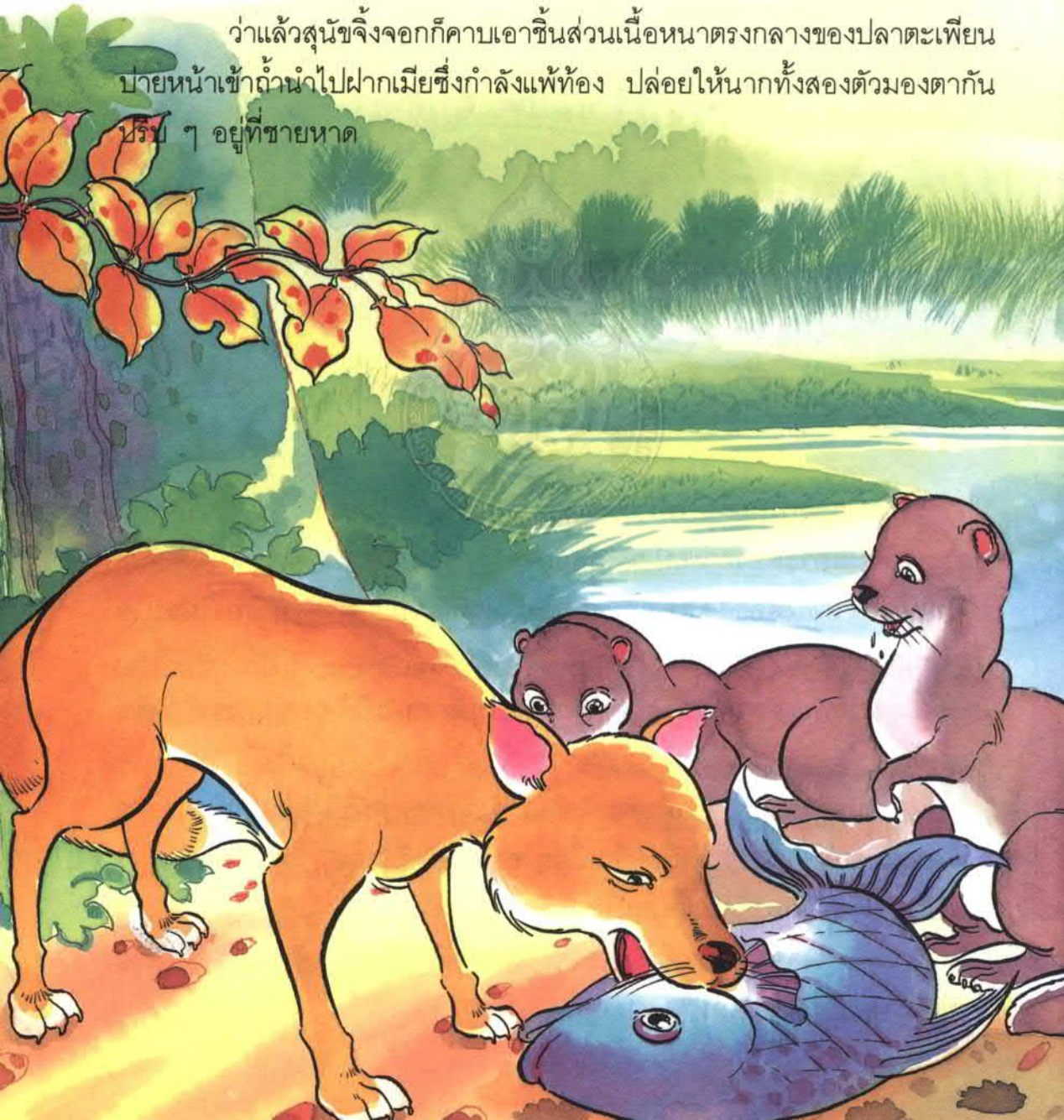
นกทั้งสองอ้อนวอนสุนัขจิ้งจอก

สุนัขจิ้งจอก “ถ้าเจ้าทั้งสองจะให้ข้าตัดสินเรื่องนี้ เจ้าทั้งสองต้องเชื่อคำตัดสินของข้า ตกลงไหม”

นากทั้งสอง “ตกลงครับคุณลุง”

สุนัขจึงจอกจึงทำหน้าที่กัดปลาให้ขาดเป็น ๓ ท่อนใหญ่ ๆ ท่อนหนึ่งเป็นหัว ท่อนหนึ่งเป็นหาง และอีกท่อนหนึ่งซึ่งมีเนื้อปลามากเป็นส่วนกลางของลำตัวปลา แล้วตัดสินใจกัดข้อขัดแย้งของนากทั้งสองว่า “เจ้าที่ลงน้ำลึกได้ปลาทัวนี้มาเอาท่อนหัวไป ส่วนเจ้าที่เลาะเลียบริมฝั่งน้ำตื้นเอาท่อนหางไป ส่วนผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินใจจะเอาท่อนกลางนี้ไป”

ว่าแล้วสุนัขจอกก็คาบเอาชิ้นส่วนเนื้อหนาตรงกลางของปลาตะเพียนไปยหน้าเข้าถ้ำนำไปฝากเมียซึ่งกำลังแพ่ท้อง ปล่อยให้นากทั้งสองตัวมองตากันปริบ ๆ อยู่ที่ชายหาด

ที่ริมชายหาดนั้น มีต้นไม้ใหญ่ใบหนาและร่มครึ้ม รุกขเทพตนหนึ่ง
 สิงอยู่ที่ต้นไม้ต้นนั้นได้เห็นและได้ยินเรื่องราวทั้งหมดก็ดำหนิสุนัขจิ้งจอกว่าเอาเปรียบ
 นากทั้ง ๒ ตัวโดยไม่เป็นธรรม ทำให้ผู้อื่นคือนากทั้งสองเสียผลประโยชน์อัน
 ชอบธรรมและเกิดความเดือดร้อน

พระพุทธเจ้าตรัสแก่พระสงฆ์ทั้งปวงว่า ความฉลาดนั้นถ้าใช้ในทาง
 เอาเปรียบคนอื่น ทำให้คนอื่นได้รับความเดือดร้อนนั้นไม่ดี แล้วตรัสสรุปกลับชาติ
 ผู้แสดงในเรื่องชาดกว่า สุนัขจิ้งจอกคือ **พระอุปนต** ในบัดนี้ นากทั้ง ๒ ตัวคือ
พระภิกษุ ๒ รูป ในบัดนี้ ส่วนรุกขเทพที่ต้นไม้คือ **พระพุทธองค์** ในบัดนี้
 จบชาดกเรื่อง นากกับสุนัขจิ้งจอก ลงด้วยประการฉะนี้

ผู้เรียบเรียง

นายจรัส ดวงธิดาร

ผู้วาดภาพ

บ้านเด็ก

นายสุกิจ ตันมั่นคง

นายวิชุด บุญหล้า

นายวัฒน์ ทองอร่าม

คณะกรรมการที่ปรึกษา

อธิบดีกรมวิชาการ

พระธรรมราชานุวัตร

พระเทพเวที

ที่ปรึกษากรมวิชาการ

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือ

คณะกรรมการจัดทำ

นายจรัส ดวงธิดาร

นางสุนน อมรวิวัฒน์

นายพิฑูร มลิวัลย์

นายไสว มาลาทอง

นางสาวสมพร จารุณฏ

นางสาวจำเริญ ให้ไทย

นายทวีพร ทองคำใบ

นางรัตนา ภาชาฤทธิ์

นางสาวสุนันทา ทิพย์มัลย์มาศ

นางสาวกฤษณา บุญเรืองรอด

ประธานกรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการและเลขานุการ

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

บรรณาธิการ

นางเพชรภรณ์ รื่นรมย์

นางรัตนา ภาชาฤทธิ์

นางสาวสุนันทา ทิพย์มัลย์มาศ

ปก

นายทวีพร ทองคำใบ

บ้านเด็ก

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
ชุดความรู้เรื่องพระไตรปิฎก เรื่อง นิทานชาดก เล่ม ๒ สำหรับระดับประถมศึกษา ชั้น
กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๔

(นายสนั่น อินทรประเสริฐ)

ผู้ตรวจราชการกระทรวง รักษาราชการแทน

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

นิทานชาดก เล่ม 2

ISBN 974-01-2828-9

9 789740 128281

ราคา 35.00 บาท

ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

พลอยสุพรรณิการ์ ภาณุจันทรินทร์ ผู้พิมพ์และจัดพิมพ์

๔๖๐๐๔๖

www.suksapan.or.th